

Social- og Indenrigsministeriet
9. oktober 2019
J.nr. 2019-4803/lth

UDKAST

Forslag til

Lov om ændring af lov om Familieretshuset, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Opfølgning på etableringen af det nye familieretlige system m.v.)

Social- og Indenrigsministeriet

§ 1

I lov om Familieretshuset, jf. lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 2 indsættes som *nr. 18*:

»18) Lov om udbetaling af godtgørelse til umyndige HIV-positive blødere, transfusionssmittede m.fl.«

2. I § 4, *stk. 1*, indsættes som *2. og 3. pkt.*:

»Sager omfattet af § 2, nr. 1-11, visiteres efter §§ 5-7, og disse sager behandles og afgøres efter denne lov og bestemmelserne i den lovgivning, der i øvrigt gælder for den pågældende sag. § 8 finder anvendelse på sager omfattet af § 2, nr. 12-18.«

3. I § 8 ændres »nr. 12-17« til: »nr. 12-18«.

4. Efter § 11 indsættes:

»**§ 11 a.** Familieretshuset foretager forkyndelse i Statstidende, hvis en parts bopæl eller opholdssted ikke kan oplyses. Forkyndelse foretages endvidere i Statstidende, når det ikke er muligt at foretage forkyndelse for en part, der har bopæl eller opholdssted i udlandet.

Stk. 2. Forkyndelse efter stk. 1 sker ved, at en bekendtgørelse indeholdende et uddrag af meddelelsen og oplysning om, at meddelelsen kan fås ved henvendelse til Familieretshuset, indrykkes i Statstidende. Bekendtgørelsen skal endvidere indeholde oplysning om, hvorfor denne forkyndelsesform anvendes.

Stk. 3. Ved forkyndelse efter stk. 1, 2. pkt., skal meddelelsen om muligt tillige sendes til den pågældende med post.

Stk. 4. Når en eventuel frist i en meddelelse, der er forkyndt efter stk. 1, er udløbet, og den pågældende part ikke har besvaret meddelelsen, kan Familieretshuset afgøre sagen på det foreliggende grundlag.«

5. I § 27, *stk. 1, nr. 1*, ændres »§§ 11, 14, 15 og 15 a« til: »§§ 11 og 14«.

6. I § 34, *stk. 2*, udgår: »tidligere eller«.

7. I § 37, *stk. 1, nr. 3*, ændres »§§ 52 eller 53« til: »§ 52 og § 53, stk. 1, om ændring af aftaler og afgørelser om bidragspligten«.

§ 2

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 771 af 7. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 24, stk. 1, nr. 1-3, ændres »han« til: »den pågældende ægtefælle«.

2. I § 24, stk. 1, nr. 4, ændres »hvis han« til: »hvis den pågældende ægtefælle«, »at han« til: »at den pågældende ægtefælle« og »ham« til: »den pågældende ægtefælle«.

3. I § 43 a indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Familieretshuset kan behandle en sag efter § 58 om ændring af en aftale indgået med henblik på separation eller skilsmisse om fordelingen af formuen eller om andre vilkår, hvis betingelserne i § 448 h i retsplejeloven er opfyldt.«

§ 3

I lov om ægtefællers økonomiske forhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 774 af 7. august 2019, foretages følgende ændring:

1. I § 59, stk. 1, 1. pkt., ændres »indgivelse« til: »indbringelse«, og i 3. pkt. indsættes efter »ikke«: »ansøgninger og«.

§ 4

I forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 776 af 7. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 13, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:

»Endvidere kan en forældremyndighedsindehaver og en af barnets forældre aftale at have fælles forældremyndighed.«

2. § 15, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Dør en forælder, der har forældremyndigheden alene, træffes der afgørelse om, hvem der skal have forældremyndigheden. En efterlevende forælder og andre kan anmode om forældremyndigheden. Er der fælles forældremyndighed, og dør begge forældre, finder 1. og 2. pkt. tilsvarende anvendelse.«

3. I § 23 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Adgangen til at få orientering og få udleveret dokumenter efter stk. 1 bortfalder, når barnet er midlertidigt placeret efter § 32 a i adoptionsloven. Dette har virkning fra det tidspunkt, hvor institutionen m.v. modtager meddelelse om, at barnet er midlertidigt placeret efter § 32 a i adoptionsloven.«

4. I § 27 indsættes som stk. 2 og 3:

»Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1, hvorved en forælder får forældremyndigheden alene, gælder, indtil der foreligger en endelig aftale eller afgørelse om forældremyndigheden, som kan fuldbyrdes, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1, hvorved en forælder får forældremyndigheden alene, bortfalder

1) 4 uger efter afgørelsen, medmindre anmodning om afgørelse om forældremyndigheden inden da er indgivet til Familieretshuset,

2) hvis sag efter nr. 1 efter indgivelsen tilbagekaldes eller afvises, eller

3) hvis forældrene genoptager samlivet.«

§ 5

I lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser), jf. lovbekendtgørelse nr. 768 af 7. august 2019, foretages følgende ændring:

1. I § 10, stk. 1, udgår »til den, som barnet tilbageholdes fra«.

§ 6

I navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 767 af 7. august 2019, som ændret ved § 27 i lov nr. 1533 af 19. december 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 4, stk. 4, 2. pkt., § 7, stk. 3, 2. pkt., og § 13, stk. 3, ændres »transseksuelle« til: »transkønnede«.

2. I § 16 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Stk. 1-4 gælder ikke ved ansøgning om navngivning og navneændring, der indgives i forbindelse med anmodning om udstedelse af adoptionsbevilling.«

3. I § 19 indsættes efter »adoptionsbevilling«: », der udfærdiges af Familieretshuset eller Ankestyrelsen«.

4. I § 21, stk. 1, 2. pkt., ændres »§ 16, stk. 3, og § 16, stk. 4, 1. pkt.,« til: »loven«.

§ 7

I børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 772 af 7. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 7, stk. 1, indsættes efter »registreret«: »inden 4 uger efter fødslen«.

2. I § 14, stk. 9, ændres »ved retten« til: »af Familieretshuset eller familieretten, jf. § 32 a, stk. 2«.

§ 8

I lov nr. 158 af 6. maj 1980 om anerkendelse af nordiske faderskabsafgørelser og om ændring af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav foretages følgende ændringer:

1. Lovens *titel*/affattes således:

»Lov om anerkendelse af nordiske afgørelser om faderskab og medmoderskab«.

2. I § 3, nr. 1, ændres »dom« til: »afgørelse« og »og er afsagt i en sag, som er anlagt« til: », og sag herom blev indledt«.

3. Efter § 4 indsættes:

»§ 4 a. §§ 1-4 finder tilsvarende anvendelse på medmoderskab.«

Justitsministeriet

§ 9

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 448 g indsættes før overskriften før § 449:

»§ 448 h. Sager efter § 58 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning om ændring af en aftale indgået med henblik på separation eller skilsmisse om fordelingen af formuen eller om andre vilkår kan behandles her i riget, hvis sagsøgte har hjemting her, jf. § 235, eller hvis det følger af § 246.

Stk. 2. Stk. 1 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.«

2. I § 478, stk. 1, indsættes efter nr. 3:

»4) afgørelser og forlig efter § 58 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, der er truffet af eller indgået for Familieretshuset,«.

Nr. 4-8 bliver herefter nr. 5-9.

3. I § 484 ændres »§ 478, stk. 1, nr. 4-7« til: »§ 478, stk. 1, nr. 5-8«.

4. i § 488, stk. 2, 1. pkt., ændres »§ 478, stk. 1, nr. 1-3« til: »§ 478, stk. 1, nr. 1-4«, og i 2. pkt. ændres »§ 478, stk. 1, nr. 4-7« til: »§ 478, stk. 1, nr. 5-8«.

5. I § 495, stk. 1, 2. pkt., og § 588, stk. 2, ændres »§ 478, stk. 1, nr. 6« til: »§ 478, stk. 1, nr. 7«.

§ 10

I lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav, jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 15. september 1986, som ændret ved § 3 i lov nr. 209 af 29. marts 1995 og § 10 i lov 389 af 14. juni 1995, foretages følgende ændringer:

1. I § 5, stk. 1, 1. pkt., ændres »eller om ret til personligt samkvem med et barn« til: », om barnets bopæl eller om samvær«.

2. I § 9, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Anmodning om fuldbyrdelse efter § 5 indgives dog til familieretten, jf. retsplejelovens kapitel 42 b.«

3. I § 9, stk. 6, ændres »fogedretten« til: »retten«.

Sundheds- og Ældreministeriet

§ 11

I lov nr. 217 af 28. april 1993 om udbetaling af godtgørelse til umyndige HIV-positive blødere, transfusionssmittede m.fl., som ændret ved § 28 i lov nr. 386 af 22. maj 1996 og § 11 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. To steder i § 4, 1. og 2. pkt., og i § 5, 3. pkt., ændres »statsforvaltningens« til: »Familieretshusets«.

2. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. Familieretshusets afgørelser efter denne lov kan påklages til Civilstyrelsen.«

§ 12

Loven træder i kraft den 1. april 2020.

§ 13

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. §§ 1-8 og 10 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. § 10 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

- 1. Indledning
- 2. Lovforslagets indhold
 - 2.1. Familieretshusets afgørelser og det familieretlige system
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.1.1. Det familieretlige system
 - 2.1.1.2. Familieretshusets afgørelser
 - 2.1.1.2.1. Forældremyndighed ved dødsfald
 - 2.1.1.2.2. Virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser
 - 2.1.1.3. Forkyndelse af meddelelser gennem Statstidende
 - 2.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.1.2.1. Det familieretlige system
 - 2.1.2.2. Familieretshusets afgørelser
 - 2.1.2.2.1. Forældremyndighed ved dødsfald
 - 2.1.2.2.2. Virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser
 - 2.1.2.3. Forkyndelse af meddelelser gennem Statstidende
 - 2.1.3. 2.2. Aftaler om fælles forældremyndighed
 - Den foreslåede ordning
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
- 2.3. Internationale børnebortførelser
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.1.1. Tilbagegivelse af bortførte børn
 - 2.3.1.2. Afgørelser om midlertidig forældremyndighed ved risiko for børnebortførelse
 - 2.3.1.3. Den nordiske domslov
 - 2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.3.2.1. Tilbagegivelse af bortførte børn
 - 2.3.2.2. Afgørelser om midlertidig forældremyndighed ved risiko for børnebortførelse
 - 2.3.2.3. Den nordiske domslov

- 2.3.3. Den foreslåede ordning
- 2.4. Faderskab og medmoderskab
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.1.1. Registrering af faderskab og medmoderskab
 - 2.4.1.2. Den nordiske faderskabslov
 - 2.4.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.4.2.1. Registrering af faderskab og medmoderskab
 - 2.4.2.2. Den nordiske faderskabslov
 - 2.4.3. Den foreslåede ordning
- 2.5. Opfølgning på ændringerne i 2019 af reglerne om adoption uden samtykke
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.1.1. Adoption uden samtykke
 - 2.5.1.2. Orienteringsretten
 - 2.5.1.3. Barnets navn
 - 2.5.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.5.2.1. Orienteringsretten
 - 2.5.2.2. Barnets navn
 - 2.5.3. Den foreslåede ordning
- 2.6. Ændring af vilkår for separation og skilsmisse
 - 2.6.1. Gældende ret
 - 2.6.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.6.3. Den foreslåede ordning
- 2.7. Navneloven
 - 2.7.1. Gældende ret
 - 2.7.1.1. Domstolsprøvelse af Familieretshusets navneafgørelser
 - 2.7.1.2. Navneændring for transkønnede
 - 2.7.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.7.2.1. Domstolsprøvelse af Familieretshusets navneafgørelser
 - 2.7.2.2. Navneændring for transkønnede
 - 2.7.3. Den foreslåede ordning
- 3. Ligestillingsmæssige konsekvenser
- 4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

7. Miljømæssige konsekvenser

8. Forholdet til EU-retten

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Den 27. marts 2018 blev der indgået en aftale om etablering pr. 1. april 2019 af et nyt familieretligt system, bestående af Familieretshuset og familieretten. Aftalen blev udmøntet ved lov om Familieretshuset og lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven). Den første lov indeholdt generelle regler om Familieretshusets opgaver og sagsbehandling, mens den anden lov navnlig indeholdt ændringer af de love, som Familieretshuset og familieretten skal administrere, med henblik på at tilrettelægge sagsbehandlingen i det familieretlige system.

Etableringen af det nye familieretlige system bygger på en stor og kompleks lovpakke, der indeholder en ny hovedlov for Familieretshusets opgavevaretagelse og betydelige ændringer af den familieretlige lovgivning.

Der har efterfølgende vist sig behov for at justere denne lovgivning på enkelte punkter. Dette lovforslag indeholder forslag til gennemførelsen af disse justeringer.

Der er i vid udstrækning tale om justeringer af lovteknisk karakter. Det drejer sig bl.a. om præcisering af reglerne om virkningstidspunkterne for Familieretshusets afgørelser samt af reglerne om international kompetence til at behandle sager om ændring af vilkår for skilsmisse og om fuldbyrdelse af sådanne afgørelser. Samtidig foreslås der indført mulighed for, at Familieretshuset som et naturligt led i sagsbehandlingen i lighed med domstolene kan forkynde meddelelser i Statstidende.

Endvidere betyder lovforslaget, at behandlingen af sager om forældremyndighed ved forældremyndighedsindehaverens død ændres således, at nogle af disse sager kan afgøres af Familieretshuset, navnlig sager der ikke indeholder en tvist, fordi der kun er én, der ansøger om at få forældremyndigheden. Dermed bringes behandlingen af disse sager i overensstemmelse med princippet om, at sager, hvor der ikke skal tages stilling til en tvist mellem to private parter, ikke afgøres af familieretten, men af Familieretshuset, hvis afgørelser kan prøves af familieretten.

Lovforslaget indeholder desuden forslag, der retter op på uhensigtsmæssigheder i det familieretlige system. Eksempelvis gøres registreringen af faderskab i forbindelse med barnets fødsel mere smidig, således at overflødig sagsbehandling kan undgås, og en forældremyndighedsindehaver får mulighed for at aftale fælles forældremyndighed med en af barnets forældre, forudsat at dette er til barnets bedste. Samtidig sikres det, at reglerne for tilbagegivelse af bortførte børn er i overensstemmelse med Haagerbørnebortførelseskonventionens ordlyd, hvilket giver mulighed for mere fleksible løsninger til barnets bedste.

Videre følger det af lovforslaget, at forældres ret til orientering om deres barn efter forældreansvarsloven bortfalder, når forældrenes forældremyndighed over barnet bortfalder, fordi barnet anbringes hos en adoptivfamilie med henblik på adoption. Dette forslag er en opfølgning på loven om kontinuitet og enkle forløb for børn, der adopteres uden samtykke.

2. Lovforslagets indhold

Lovforslaget indeholder forslag om indholdsmæssige ændringer af følgende love:

- Lov om familieretshuset, jf. lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019 (Familieretshusloven).
- Lov om ægteskabets indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 771 af 7. august 2019 (ægteskabsloven).
- Lov om ægtefællers økonomiske forhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 774 af 7. august 2019 (ægtefælleloven).
- Forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 776 af 7. august 2019.
- Lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser), jf. lovbekendtgørelse nr. 768 af 7. august 2019 (børnebortførelsesloven).
- Navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 768 af 7. august 2019, som ændret ved § 27 i lov nr. 1533 af 19. december 2017.
- Børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 772 af 7. august 2019.
- Lov nr. 158 af 6. maj 1980 om anerkendelse af nordiske faderskabsafgørelser og om ændring af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav (den nordiske faderskabslov).
- Retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019.
- Lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav, jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 15. september 1986 med senere ændringer (den nordiske domslov).
- Lov nr. 217 af 28. april 1993 om udbetaling af godtgørelse til umyndige HIV-positive blødere, transfusionssmittede m.fl. (HIV-bløderloven).

De foreslåede ændringer beskrives i punkt 2.1.-2.7. og 3.

Bestemmelserne i lovforslagets § 3, nr. 1, § 4, nr. 2, § 7, nr. 2, og § 8, nr. 2, indeholder alene lovtekniske justeringer, der kun beskrives i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

Af særlig betydning for flere af elementerne i lovforslaget er lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven), der i lovforslaget kaldes 2018-følgeloven.

2.1. Familieretshusets afgørelser og det familieretlige system

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Det familieretlige system

Det fremgår af § 2 i Familieretshusloven, at Familieretshuset efter Familieretshusloven behandler sager, i det omfang det følger af de i bestemmelsen opregnede love og bestemmelser m.v.

Efter § 4 i Familieretshusloven visiterer Familieretshuset på baggrund af en indledende screening en sag til behandling efter bestemmelserne i lovens §§ 5-8.

Sager nævnt i § 2, nr. 1-11, i Familieretshusloven er omfattet af det nye familieretlige system. Det drejer sig navnlig om sager omfattet af forældreansvarsloven, ægteskabsloven og børnebidragsloven. Disse sager visiteres til videre behandling efter bestemmelserne i §§ 5-7 i Familieretshusloven, der inddeler sagerne i tre kategorier: Enkle sager, mindre enkle sager og komplekse sager efter forældreansvarsloven. Familieretshusloven finder fuldt ud anvendelse på disse sager, idet lovens kapitel 8-10 dog indeholder særregler om behandlingen af sager inden for hver af de tre sagskategorier.

Sager omfattet af lovens § 2, nr. 12-17, er ikke omfattet af det nye familieretlige system. Det drejer sig navnlig om sager om værgemål og adoption. Det følger af lovens § 8, at disse sager behandles og afgøres efter bestemmelserne i den lovgivning, der gælder for den enkelte sag. Det følger videre af § 8, at herudover finder kapitel 3 i Familieretshusloven, der indeholder enkelte generelle sagsbehandlingsregler, anvendelse ved behandlingen af sådanne sager.

De sager, der er omfattet af Familieretshusloven, overtog Familieretshuset ved nedlæggelsen af Statsforvaltningen pr. 1. april 2019, jf. § 46 i Familieretshusloven. Det fremgår af HIV-bløderloven, at Statsforvaltningen varetager visse opgaver i relation til godtgørelser, der efter § 1 i HIV-bløderloven udbetales kulancemæssig til umyndige HIV-positive blødere m.v. Ved en fejl blev der ikke taget stilling til, hvilken myndighed der skal varetage til Statsforvaltnings opgaver efter HIV-bløderloven efter nedlæggelsen af Statsforvaltningen. Statsforvaltningens opgaver efter HIV-bløderloven drejer sig om samtykke til den umyndiges erhvervelse m.v. af fast ejendom eller ydelse af lån m.v. for godtgørelser omfattet af HIV-bløderloven. Statsforvaltningens afgørelser efter HIV-bløderloven kan på ulovbestemt grundlag påklages til Civilstyrelsen.

2.1.1.2. Familieretshusets afgørelser

2.1.1.2.1. Forældremyndighed ved dødsfald

Efter § 7, jf. § 32 i Familieretshusloven behandles sager om forældremyndighed, der er komplekse, af Familieretshuset. Når sagen er oplyst, indbringer Familieretshuset sagen for familieretten til afgørelse.

Tilsvarende følger det af § 6, stk. 1, jf. § 26 og § 27, stk. 1, nr. 1, i Familieretshusloven, at sager om forældremyndighed, der er mindre enkle, behandles af Familieretshuset, der efter sagsoplysning og konflikthåndtering m.v. indbringer sagerne for familieretten til afgørelse.

De sager om forældremyndighed, der er omfattet af disse to regelsæt, vedrører sager efter § 11 i forældreansvarsloven om opløsning af fælles forældremyndighed, sager efter § 14 i forældreansvarsloven om etablering af fælles forældremyndighed og overførsel af eneforældremyndighed fra den ene forælder til den anden forælder, og sager efter §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven om forældremyndighed efter en forældremyndighedsindehavers død.

Efter § 6, stk. 2, nr. 11, i Familieretshusloven afgøres sager, hvor der ikke skal tages stilling til en tvist mellem to private parter, med enkle undtagelser af Familieretshuset efter § 26 i Familieretshusloven.

Sager, der ikke vedrører forældremyndighed eller andre spørgsmål om forældreansvar, behandles efter § 26 i Familieretshusloven af Familieretshuset, der foretager oplysning af sagen og tilbyder parterne rådgivning og konflikthåndtering. Finder parterne ikke en løsning på deres uenighed, træffer Familieretshuset afgørelse i sagen. Det følger dog af lovens § 27, stk. 2, nr. 1, at Familieretshuset indbringer en sag for familieretten til afgørelse, når sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

Inden etableringen af det nye familieretlige system pr. 1. april 2019 blev afgørelser om forældremyndighed efter §§ 11 og 14 i forældreansvarsloven truffet af domstolene, mens afgørelser om forældremyndighed efter forældremyndighedsindehaverens død efter §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven blev truffet af Statsforvaltningen med mulighed for domstolsprøvelse.

Grunden til, at det tidligere var Statsforvaltningen, der traf afgørelse i dødsfaldssagerne, var, at disse sager forudsætter en række sagsbehandlingsskridt, der er mere administrative end retlige. Det drejer sig navnlig om at fastslå, hvem der ønsker at få forældremyndigheden. Hertil kommer, at der i nogle sager ikke er nogen, der søger om at få forældremyndigheden, hvorfor Statsforvaltningen i samarbejde med kommunen skulle prøve at finde en egnet forældremyndighedsindehaver. Det følger således af § 57 i lov om social service (serviceloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019 med senere ændringer), at hvis ingen har forældremyndigheden over et barn, skal kommunalbestyrelsen i fornødent omfang medvirke til, at der udpeges en egnet indehaver af forældremyndigheden. Endvidere skal kommunalbestyrelsen i fornødent

omfang medvirke til, at der udpeges en egnet indehaver af forældremyndigheden, når Familieretshuset til brug for behandlingen af en sag efter § 15 a, stk. 1, i forældreansvarsloven anmoder kommunalbestyrelsen herom.

Resultatet af de nævnte undersøgelser kan være, at der er en, to eller flere, der ansøger om forældremyndigheden. Er der kun én ansøger, skal der alene tages stilling til, om det er bedst for barnet, at forældremyndigheden tillægges den pågældende. Der skal således i disse situationer ikke tages stilling til en tvist mellem to private parter.

2.1.1.2.2. Virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser

Efter § 34, stk. 1, i Familieretshusloven har afgørelser truffet af Familieretshuset som udgangspunkt virkning fra afgørelsestidspunktet. Det følger af lovens § 38, at når en afgørelse har virkning efter § 34, kan den fuldbyrdes. Med bestemmelsen blev retstilstanden forud for den 1. april 2019 opretholdt i forhold til Statsforvaltningens afgørelser om bl.a. børne- og ægtefællebidrag, der havde virkning og kunne fuldbyrdes fra afgørelsestidspunktet.

Efter § 34, stk. 2, i Familieretshusloven kan Familieretshuset dog i en afgørelse om f.eks. børnebidrag bestemme, at afgørelsen har virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at det med § 34, stk. 2, foreslås, at det i en afgørelse omfattet af § 34, stk. 1, kan bestemmes, at afgørelsen har virkning fra et andet tidspunkt end afgørelsestidspunktet. Det kan f.eks. i en afgørelse om børnebidrag bestemmes, fra hvilket tidspunkt bidraget skal betales.

Efter reglerne om ændringstidspunkter i kapitel 4 i bekendtgørelse nr. 285 af 20. marts 2019 om børne- og ægtefællebidrag (bidragsbekendtgørelsen) har en ændring af et børne- eller ægtefællebidrag som udgangspunkt virkning fra den første forfaldsdag efter afgørelsen. I en række situationer har ændringen dog virkning fra et tidligere tidspunkt.

Efter § 37, stk. 1, i Familieretshusloven har en række af Familieretshusets afgørelser som udgangspunkt virkning to uger efter, at afgørelsen er truffet. Efter bestemmelsens nr. 3 gælder dette bl.a. for afgørelser efter §§ 52 og 53 i ægteskabsloven om ændring af størrelsen af ægtefællebidrag. Efter § 52 i ægteskabsloven kan en af ægtefællerne truffet aftale om bidragspligten eller om bidragets størrelse ændres, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold vil være urimeligt at opretholde aftalen. Efter lovens § 53, stk. 1, kan en afgørelse om ægtefællernes bidragspligt efter separation og skilsmisse ændres, såfremt væsentligt forandrede forhold og særlige grunde i øvrigt taler herfor. Efter bestemmelsens stk. 2 kan en afgørelse om bidragets størrelse ændres, såfremt omstændighederne taler derfor.

Indtil etableringen af det nye familieretlige system pr. 1. april 2019 blev afgørelser efter § 52 om ændring af en aftale om ægtefællebidrag og efter § 53, stk. 1, om ændring af en ægtefælles bidragspligt truffet af domstolene, mens afgørelse efter § 53, stk. 2, om ændring af en afgørelse om bidragets størrelse blev truffet af Statsforvaltningen.

Efter de dagældende bestemmelser i § 454, stk. 1, 1. pkt., og § 480, stk. 1, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1284 af 14. november 2018, var ankefristen for domme efter bl.a. § 52 og § 53, stk. 1, i ægteskabsloven fire uger, men dommene kunne fuldbyrdes, når fuldbyrdelsesfristen på 14 dage var udløbet, medmindre dommen forinden var anket. Den familieretlige lovgivning indeholdt ikke bestemmelser om, fra hvilket tidspunkt de afgørelser, som Statsforvaltningen traf, havde virkning, men det er fast antaget, at de havde virkning fra afgørelsestidspunktet.

2.1.1.3. Forkyndelse af meddelelser gennem Statstidende

Retsplejeloven indeholder i kapitel 17 en række bestemmelser om domstolenes forkyndelse af meddelelser som stævninger, mødeindkaldelser m.v. Forkyndelse foretages som udgangspunkt ved digital kommunikation, ved brev- eller postforkyndelse, ved stævningsmand eller telefonisk. Disse

forkyndelsesformer forudsætter, at den pågældende part enten har en digital postkasse eller kendt bopæl eller opholdssted.

Har den pågældende kendt bopæl eller opholdssted i udlandet, sker forkyndelse efter § 158 i retsplejeloven ved brevforkyndelse eller på den måde, der er foreskrevet ved konvention eller ved vedkommende lands lov. Efter bestemmelsen kan der bl.a. ske forkyndelse efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1393/2007 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelse af dokumenter) og om ophævelse af Rådets forordning nr. 1348/2000 (forkyndelsesforordningen) og Haagerkonventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål (Haagerforkyndelseskonventionen), jf. bekendtgørelse nr. 15 af 13. februar 1970, Lovtidende C.

Efter § 159, stk. 1, i retsplejeloven kan forkyndelse foretages i Statstidende, efter bestemmelsens nr. 1 såfremt den pågældendes bopæl eller opholdssted eller hans arbejdssted her i landet ikke kan oplyses, eller efter bestemmelsens nr. 2 hvis vedkommende fremmede myndighed nægter eller undlader at efterkomme en anmodning om forkyndelse efter § 158.

Efter § 3, stk. 1, i lov nr. 419 af 31. maj 2000 om Statstidende med senere ændringer (Statstidendeloven) optages i Statstidende alle meddelelser, som i henhold til lovgivningen skal offentliggøres i Statstidende.

Efter § 19, stk. 1, i forvaltningsloven, jf. lovebekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer, må der, når en part må antages ikke at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag, ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet parten lejlighed til at fremkomme med en udtalelse.

Familieretshuset foretager normalt sådanne partshøringer ved at sende et brev til den pågældende parts digitale postkasse eller, hvis parten ikke har en digital postkasse, til partens adresse, eventuelt med afleveringsattest. Bor parten i et land, der er omfattet af forkyndelsesforordningen eller Haagerforkyndelseskonventionen, kan Familieretshuset forkynde partshøringen efter reglerne i forordningen eller konventionen.

Partshøringen indeholder en svarfrist samt meddelelse om, at Familieretshuset vil træffe afgørelse på det foreliggende grundlag, medmindre parten inden udløbet af fristen fremsætter protest herimod. Dette gælder både ved partshøring over en ny ansøgning og partshøring, der foretages under behandlingen af sag.

Den familieretlige lovgivning indeholder ikke regler om, hvordan partshøringer skal foretages, hvis der ikke kan fremskaffes oplysninger om en parts adresse, eller parten bor i et land, hvor det ikke er muligt at foretage varsling pr. post eller gennem det internationale forkyndessamarbejde. Familieretshuset kan ikke forkynde meddelelser som f.eks. partshøringer over nye ansøgninger gennem Statstidende, fordi en sådan forkyndelse ikke følger af den familieretlige lovgivning.

2.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

2.1.2.1. Det familieretlige system

Det bør fremgå klart af bestemmelserne i kapitel 2 i Familieretshusloven om visitation af Familieretshusets sager, at sagerne ved visitationen indledningsvist inddeles i sager, der er omfattet af det nye familieretlige system, dvs. sager omfattet af § 2, nr. 1-11, i Familieretshusloven, og i sager efter lovens § 2, der ikke er omfattet af det nye Familieretlige system. Dernæst bør det fremgå af bestemmelserne, at for så vidt angår sager omfattet af det nye familieretlige system, foretages visitationen efter lovens §§ 5-7, mens de øvrige sager visiteres efter lovens § 8.

Endelig bør det i relation til sager omfattet af det nye familieretlige system fremgå af Familieretshusloven, at disse sager behandles og afgøres efter Familieretshusloven og bestemmelserne i den lovgivning, der i øvrigt

gælder for den pågældende sag. Dette er det samme, som efter lovens § 8 gælder for de øvrige sager, der er omfattet af loven.

Med § 46 i Familieretshusloven blev Statsforvaltningen nedlagt pr. 1. april 2019. De opgaver, som Statsforvaltningen indtil nedlæggelsen varetog efter HIV-bløderloven, har nær sammenhæng med de opgaver efter værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007 med senere ændringer, som Familieretshuset overtog fra Statsforvaltningen pr. 1. april 2019, jf. § 17 i 2018-følgeloven. Familieretshuset bør derfor også overtage Statsforvaltningens opgaver efter HIV-bløderloven. I den forbindelse bør den ulovbestemte klageadgang for afgørelser efter HIV-bløderloven lovfæstes således, at Familieretshusets afgørelser efter loven kan påklages til Civilstyrelsen.

2.1.2.2. Familieretshusets afgørelser

2.1.2.2.1. Forældremyndighed ved dødsfald

Sager om forældremyndighed efter forældremyndighedsindehaverens død bør som udgangspunkt afgøres af Familieretshuset. Dette skyldes, at disse sager forudsætter en række sagsbehandlingsskridt, der er mere administrative end retlige. Det drejer sig navnlig om at fastslå, hvem der ønsker at få forældremyndigheden, eventuelt i samarbejde med kommunen. Endvidere er der i flere af sagerne kun én ansøger, hvorfor der ikke skal tages stilling til en tvist mellem to private parter. Der henvises i den forbindelse til § 6, stk. 2, nr. 11, i Familieretshusloven, hvorefter afgørelsen i en sag altid træffes af Familieretshuset, når der ikke skal tages stilling til en tvist mellem to private parter.

Nogle af dødsfaldssagerne indeholder en partstvist, men blandt dem vil der være sager, hvor der ikke er tvivl om, hvem der skal have forældremyndigheden. Det drejer sig bl.a. om sager, hvor der er afholdt en samtale med barnet, der klart og utvetydigt har givet udtryk for, hvem det ønsker som forældremyndighedsindehaver, samt sager, hvor den ene ansøger gennem længere tid har haft en nær tilknytning til barnet, f.eks. den afdøde forældremyndighedsindehavers samlever, og den anden ansøger kun i begrænset omfang har haft kontakt med barnet. Der er således ikke noget til hinder for, at sådanne sager kan afgøres af Familieretshuset.

Der vil dog også blandt dødsfaldssagerne kunne være sager, der er komplekse og dermed omfattet af § 7 i Familieretshusloven, og sager, der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, jf. § 27, stk. 2, nr. 1, i Familieretshusloven. Sådanne sager bør Familieretshuset fortsat indbringe for familieretten til afgørelse efter henholdsvis § 32 og § 27, stk. 2, nr. 1, i Familieretshusloven.

2.1.2.2.2. Virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser

§ 34, stk. 2, i Familieretshusloven indeholder en sammenblanding af to regelsæt. Det første regelsæt drejer sig om, fra hvilket tidspunkt en afgørelse får virkning sådan, at afgørelsen kan tvangsfuldbyrdes. Det andet regelsæt drejer det sig eksempelvis om, fra hvilket tidspunkt en afgørelse om ændring af størrelsen af et børne- eller ægtefællebidrag har virkning, dvs. fra hvilket tidspunkt bidragsbetaleren skal betale det ændrede bidrag.

Familieretshuset bør ikke kunne bestemme, at en afgørelse om f.eks. børnebidrag har virkning fra et tidligere tidspunkt end afgørelsestidspunktet. Dette skyldes, at bidragslovgivningen indeholder bestemmelser om, fra hvilket tidspunkt en ændring af et børne- eller ægtebidrag har virkning, og at der heller ikke i relation til andre afgørelsestyper er behov for at kunne bestemme, at en afgørelse har virkning fra et tidligere tidspunkt end afgørelsestidspunktet, da en afgørelse ikke kan fuldbyrdes m.v., før den er truffet.

Familieretshuset bør således alene have mulighed for at bestemme, at en afgørelse har virkning fra et senere tidspunkt end afgørelsestidspunktet. En sådan bestemmelse vil betyde, at afgørelsen først kan fuldbyrdes fra det tidspunkt, hvor den får virkning. § 34, stk. 2, i Familieretshusloven bør præciseres i overensstemmelse hermed.

Endvidere bør det fremgå klart af Familieretshusloven, at de afgørelser om ændring af aftaler og afgørelser om størrelsen af et ægtefællebidrag, som Familieretshuset træffer, i lighed med andre afgørelser om størrelsen af ægtefællebidrag har virkning fra afgørelsestidspunktet, jf. § 34 i Familieretshusloven.

2.1.2.3. Forkyndelse af meddelelser gennem Statstidende

Familieretshuset bør ligesom domstolene kunne forkynde meddelelser gennem Statstidende, hvis en parts bopæl eller opholdssted ikke kan oplyses, eller hvis det ikke er muligt at foretage forkyndelse for en part, der har bopæl eller opholdssted i udlandet. Når en eventuel frist i en meddelelse, der er forkyndt i Statstidende, er udløbet, og den pågældende part ikke har besvaret meddelelsen, bør Familieretshuset kunne afgøre sagen på det foreliggende grundlag.

Med forslaget kan Familieretshuset opfylde høringspligten efter § 19, stk. 1, i forvaltningsloven, når parten har ukendt bopæl eller opholdssted. Det gælder både ved partshøring over nye ansøgninger og partshøring, der foretages under behandlingen af en sag. Det forventes, at bestemmelsen navnlig vil blive anvendt ved partshøring over nye ansøgninger.

2.1.3. Den foreslåede ordning

De foreslåede justeringer af reglerne om visitation m.v. af Familieretshusets sager foreslås for det første gennemført ved, at der i § 4, stk. 1, i Familieretshusloven som 2. pkt. indsættes en bestemmelse, hvorefter sager omfattet af § 2, nr. 1-11, i Familieretshusloven visiteres efter lovens §§ 5-7, og hvorefter disse sager behandles og afgøres efter Familieretshusloven og bestemmelserne i den lovgivning, der gælder for den pågældende sag. Dernæst foreslås justeringerne gennemført ved, at der i bestemmelsen som 3. pkt. indsættes en bestemmelse, hvorefter § 8 i Familieretshusloven finder anvendelse på de resterende sager omfattet af § 2 i Familieretshusloven. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2.

Den foreslåede overførsel af Statsforvaltningens opgaver efter HIV-bløderloven foreslås gennemført ved, at henvisningerne i loven til Statsforvaltningen ændres således, at der i stedet henvises til Familieretshuset. Samtidigt indsættes der i loven som § 5 a en bestemmelse, hvorefter Familieretshusets afgørelser efter loven kan påklages til Civilstyrelsen. Som led i overførslen indsættes der i oversigten over Familieretshusets opgaver i § 2 i Familieretshusloven en henvisning til HIV-bløderloven, og en tilsvarende henvisning indsættes i § 8 i Familieretshusloven om Familieretshusets behandling af sager, der ikke er omfattet af det nye familieretlige system. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 og 3, og § 11.

Den foreslåede ændring af kompetencen til at træffe afgørelse om forældremyndighed ved forældremyndighedsindehaverens død foreslås gennemført ved, at henvisningerne i § 27, stk. 1, nr. 1, i forældreansvarsloven til §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven om forældremyndighed efter død udgår. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5.

Forslaget om, at Familieretshuset kan forkynde meddelelser gennem Statstidende, foreslås gennemført ved, at der som § 11 a indsættes en bestemmelse herom i Familieretshusloven. Efter den foreslåede bestemmelse foretager Familieretshuset forkyndelse i Statstidende, hvis en parts bopæl eller opholdssted ikke kan oplyses. Forkyndelse foretages endvidere i Statstidende, når det ikke er muligt at foretage forkyndelse for en part, der har bopæl eller opholdssted i udlandet. Forkyndelsesadgangen medfører ikke behov for at ændre Statstidendeloven, da det følger af lovens § 3, stk. 1, at i Statstidende offentliggøres meddelelser, som i henhold til lovgivningen skal offentliggøres i Statstidende, og denne offentliggørelsespligt følger af den foreslåede bestemmelse i § 11 a i Familieretshusloven.

Videre foreslås det, at forslaget om, at Familieretshuset ikke skal kunne bestemme, at afgørelser om børne- og ægtefællebidrag m.v. har virkning fra et tidligere tidspunkt end afgørelsestidspunktet gennemføres ved ændring af § 34, stk. 2, i Familieretshusloven. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6.

Endelig foreslås ændringen af virkningstidspunktet for Familieretshusets afgørelse om ændring af aftaler og afgørelser om størrelsen af ægtefællebidrag gennemført ved, at anvendelsesområdet for § 37, stk. 1, nr. 3, i

Familieretshusloven ændres således, at bestemmelsen alene finder anvendelse på afgørelser efter § 52 og § 53, stk. 1, i ægteskabsloven om ændring af henholdsvis aftaler og afgørelser om pligten til at betale ægtefællebidrag. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7.

2.2. Aftaler om fælles forældremyndighed

2.2.1. Gældende ret

§ 13, stk. 1, i forældreansvarsloven giver forældre mulighed for at aftale, at forældremyndigheden skal overføres fra den ene forælder til den anden. Aftalen skal anmeldes til Familieretshuset for at være gyldig. Er en sag om forældremyndighed indbragt for familieretten, kan anmeldelse ske hertil.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan forældremyndigheden ved aftale godkendt af Familieretshuset eller familieretten overføres til andre end forældre. Forældremyndigheden kan overføres til et ægtepar eller et samlevende par i forening, herunder til den ene forælder og dennes ægtefælle eller samlever. Bestemmelsen giver også en forælder, der har forældremyndigheden alene, mulighed for at aftale fælles forældremyndighed med sin ægtefælle eller samlever.

Bestemmelserne i § 13, stk. 1 og 2, i forældreansvarsloven giver således mulighed for at indgå aftaler om placeringen af forældremyndighed på en række forskellige måder. Bestemmelserne giver imidlertid ikke mulighed for at aftale fælles forældremyndighed i alle situationer. Eksempelvis giver bestemmelserne ikke mulighed for at aftale fælles forældremyndighed i følgende situation: Den ene forælder og dennes ægtefælle eller samlever har fået fælles forældremyndighed efter § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven. Hvis denne pågældende forælder, der har del i forældremyndigheden, dør, kan den afdøde forælders ægtefælle eller samlever, der efter dødsfaldet efter § 15 i forældreansvarsloven har forældremyndigheden alene, ikke indgå aftale om fælles forældremyndighed med den anden forælder.

Det følger af § 15, stk. 2, i forældreansvarsloven, at når en forælder dør, og forældrene ved dødsfaldet havde fælles forældremyndighed, kan andre i forbindelse med dødsfaldet anmode om forældremyndigheden, hvis barnet ved dødsfaldet ikke havde bopæl hos den efterlevende forælder. Det følger af bestemmelsens stk. 3, at når en forælder, der har forældremyndigheden alene, dør, kan en efterlevende forælder og andre anmode om forældremyndigheden. Begge bestemmelser giver mulighed for, at etablere fælles forældremyndighed.

2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Bestemmelserne i § 13, stk. 1 og 2, i forældreansvarsloven giver mulighed for at indgå aftaler om placeringen af forældremyndighed i en række forskellige situationer, men bestemmelserne giver ikke tilstrækkelig mulighed for at aftale fælles forældremyndighed. Efter en konkret vurdering kan det eksempelvis være bedst for et barn, at en forældremyndighedsindehaver, der ikke er forælder til barnet, har mulighed for at aftale fælles forældremyndighed med en af barnets forældre, der hverken er forældremyndighedsindehaverens ægtefælle eller samlever. På den måde sikres det, at der er to personer, der har ret og pligt til drage omsorg for barnet og til at træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. Forældreansvarsloven giver ikke mulighed for at indgå en sådan aftale, men loven bør ikke være til hinder for sådanne ordninger, når de er bedst for barnet. Forældreansvarsloven bør derfor indeholde mulighed for at indgå sådanne aftale, forudsat at aftalen godkendes af Familieretshuset eller familieretten.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Forslaget om udvidelse af adgangen til at aftale fælles forældremyndighed over et barn foreslås gennemført ved, at der i § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven som 3. pkt. indsættes en bestemmelse, der giver en forældremyndighedsindehaver mulighed for ved en aftale godkendt af Familieretshuset eller familieretten at aftale fælles forældremyndighed med en af barnets forældre, der hverken er forældremyndighedsindehaverens ægtefælle eller samlever.

Der henvises til lovforslagets § 4, nr. 1.

2.3. Internationale børnebortførelser

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Tilbagegivelse af bortførte børn

Børnebortførelsesloven indeholder bl.a. regler om behandlingen af anmodninger om tilbagegivelse efter Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser (Haagerbørnebortførelseskonventionen), jf. bekendtgørelse nr. 110 af 21. november 1991, Lovtidende C, af børn, der er bortført til Danmark fra en anden konventionsstat. Loven fastlægger også i overensstemmelse med konventionen betingelserne for at tilbagegive et bortført barn.

Formålet med konventionen er at sikre, at bortførte børn tilbagegives således, at afgørelsen om uenigheden mellem forældrene om forældreansvaret i forhold til barnet kan blive afgjort til barnets bedste i det land, hvor barnet boede på bortførelsestidspunktet. Det må således ikke være muligt for en forælder at bortføre et barn til et andet land, hvor den pågældende forælder har bedre muligheder for få forældreansvaret over barnet.

Det følger af § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven, at børn, som ulovligt er ført her til landet, eller som ulovligt tilbageholdes her, efter anmodning skal tilbagegives til den, som barnet tilbageholdes fra, hvis barnet umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen havde bopæl i en stat, som har tiltrådt Haagerbørnebortførelseskonventionen. Det er således udgangspunktet, at et bortført barn skal tilbagegives.

Ved § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven er artikel 8 i Haagerbørnebortførelseskonventionen blevet inkorporeret i dansk ret. Det fremgår af artikel 8, at enhver person, institution eller anden myndighed, som gør gældende, at et barn er blevet bortført eller tilbageholdt i strid med forældremyndigheden, kan anmode centralmyndigheden enten i den stat, hvor barnet har bopæl, eller i enhver anden kontraherende stat om bistand til at sikre, at barnet tilbagegives.

Det fremgår ikke af artikel 8, til hvem et bortført barn skal tilbagegives, hvis betingelserne for tilbagegivelse er opfyldt.

Efter konventionens artikel 13, stk. 1, litra b, der er inkorporeret i dansk ret ved § 11 i børnebortførelsesloven, kan tilbagegivelse af et bortført barn bl.a. nægtes, hvis der er en alvorlig risiko for, at tilbagegivelsen vil være til skade for barnets sjælelige eller legemlige sundhed eller på anden måde sætte det i en situation, som barnet ikke bør tåle. Bestemmelsen finder f.eks. anvendelse, hvis der er risiko for, at den forælder, som barnet er bortført fra, efter en eventuel tilbagegivelse af barnet vil udøve vold, herunder psykisk vold, over for barnet eller den anden forælder.

Ud over betingelserne i § 10, stk. 1, skal en afgørelse om tilbagegivelse af et barn altid være til barnets bedste.

Sager om tilbagegivelse af bortførte børn behandles i Danmark af familieretten. Det er op til myndighederne i det land, hvor barnet boede på bortførelsestidspunktet, at tage stilling til, hvad der er bedst for barnet i relation til placeringen af forældreansvaret over for barnet, herunder at træffe midlertidige afgørelser herom.

2.3.1.2. Afgørelser om midlertidig forældremyndighed ved risiko for børnebortførelse

Forældreansvarsloven indeholder i kapitel 5 bestemmelser om midlertidige afgørelser om forældremyndighed.

Efter § 26 i forældreansvarsloven kan den myndighed, der behandler en sag om forældremyndighed, efter anmodning bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en endelig aftale eller afgørelse, som kan fuldbyrdes. Afgørelsen bortfalder, hvis anmodningen om,

at der træffes afgørelse om forældremyndighed, tilbagekaldes eller afvises, eller hvis forældrene genoptager samlivet. Midlertidig forældremyndighed efter § 26 gælder således kun under behandlingen af forældremyndighedssagen.

Er indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, afgør Familieretshuset efter § 28 i forældreansvarsloven, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer. Det følger af bestemmelsen, at forældremyndigheden automatisk ophører, når forhindringen ikke længere er til stede, dvs. når den hidtidige forældremyndighedsindehaver igen er i stand til at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold.

Endelig indeholder § 27 i forældreansvarsloven bestemmelser om midlertidig forældremyndighed, når forældrene har fælles forældremyndighed, og der er risiko for, at den ene af dem vil bringe barnet ud af landet og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden. I disse situationer kan social- og indenrigsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, midlertidigt tillægge den anden forælder forældremyndigheden alene.

Bestemmelsen anvendes alene, når den ene forælder er i færd med at bortføre et barn til udlandet, og der derfor er et akut behov for at tillægge den anden forælder forældremyndigheden alene. Dermed får denne forælder efter § 3 i forældreansvarsloven mulighed for som eneforældremyndighedsindehaver at bestemme, hvor barnet skal opholde sig, og kan anmode om politiets bistand til at bringe bortførelsen af barnet til udlandet til ophør. Grundlaget for politiets indgriben er § 215 i straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 20. september 2018 med senere ændringer, hvorefter den, som unddrager en person under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg, kan straffes.

I praksis forudsætter anvendelse af § 27, at det ikke er muligt for Familieretshuset eller familieretten at træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndigheden efter § 26 i forældreansvarsloven, typisk fordi det akutte behov for en forældremyndighedsafgørelse opstår uden for Familieretshusets eller familierettens kontortid. De afgørelser, som social- og indenrigsministeren træffer efter § 27, træffes uden sædvanlig sagsoplysning, fordi der er meget kort tid til at tage stilling til anmodningen om eneforældremyndighed.

Bestemmelsen i § 27 finder anvendelse, uanset om der verserer eller ikke verserer en sag om forældremyndigheden over barnet hos Familieretshuset eller domstolene.

En afgørelse om eneforældremyndighed efter § 27 har samme retsvirkninger som andre forældremyndighedsafgørelser.

Efter § 30 i forældreansvarsloven kan social- og indenrigsministeren ændre en midlertidig afgørelse truffet efter lovens § 27.

Afgørelser efter § 27 kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed, men afgørelserne kan indbringes for domstolene efter § 63 i grundloven.

Bestemmelsen i § 27 indeholder ikke bestemmelser om, hvor længe en forældremyndighedsafgørelse truffet i medfør af bestemmelsen gælder. Det antages imidlertid, at en afgørelse efter § 27 bortfalder, når der foreligger en endelig aftale eller afgørelse om forældremyndigheden, som kan fuldbyrdes, når en eventuel sag om forældremyndigheden tilbagekaldes eller afvises, eller hvis forældrene genoptager samlivet. Dette indebærer, at en afgørelse efter § 27 kan være gældende i en længere periode, hvis ingen af forældrene indleder en forældremyndighedssag.

2.3.1.3. Den nordiske domslov

Den nordiske domslov indeholder i § 5 bestemmelser om fuldbyrdelse i Danmark af retsafgørelser, administrative afgørelser og forlig, herunder at midlertidig afgørelser, der er truffet i Finland, Island, Norge eller Sverige, om forældremyndighed over et barn eller om ret til personligt samkvem med et barn, eller som i øvrigt går ud på, at et barn skal udleveres, kan fuldbyrdes her i landet.

Efter lovens § 9, stk. 1, indgives anmodning om fuldbyrdelse til fogedretten. Efter bestemmelsens stk. 6 skal dokumenter, som er affattet på andre sprog end dansk, norsk eller svensk, ledsages af en bekræftet oversættelse til et af disse sprog, medmindre fogedretten bestemmer andet.

Fuldbyrdelsen foretages efter lovens § 10 efter samme regler, som gælder for fuldbyrdelse af danske afgørelser uden hensyn til, hvad afgørelsen eller forliget måtte indeholde om tvangsmidler. Dette indebærer, at sager om fuldbyrdelse af forældremyndighed m.v. efter lovens § 5 behandles af familieretten efter særreglerne om fuldbyrdelse af forældremyndighed m.v. i kapitel 42 b i retsplejeloven.

2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

2.3.2.1. Tilbagegivelse af bortførte børn

Ordlyden af § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven bør bringes i overensstemmelse med ordlyden af artikel 8 i Haagerbørnebortførelseskonventionen således, at konventionens artikel 8 er korrekt inkorporeret i dansk ret. Det bør derfor ikke længere fremgå af bestemmelsen, at et bortført barn, der tilbagegives, skal tilbagegives til den, som barnet tilbageholdes fra. Ved afgørelser om, at et bortført barn skal tilbagegives, skal familieretten således kunne bestemme, til hvem og hvordan barnet skal tilbagegives. Med den foreslåede ændring får familieretten således bedre muligheder for at træffe afgørelse om tilbagegivelse af et bortført barn til barnets bedste.

En tilbagegivelse kan eksempelvis foregå på den måde, at bortføreren tager med barnet tilbage til det land, hvor barnet boede på bortførelsestidspunktet. Hvis der er behov for det, kan der i det pågældende land være truffet foranstaltninger til beskyttelse af barnet og/eller bortføreren mod voldelige overgreb fra den anden forælder, f.eks. i form af mulighed for ophold på en hemmelig adresse eller et krisecenter.

Tilbagegivelsen kan endvidere ske til myndighederne i det land, hvor barnet boede på

bortførelsestidspunktet, således, at disse myndigheder sikrer, at barnet ikke udsættes for vold.

Tilbagegivelsen kan også foregå på andre måder, der sikrer, at barnet og/eller bortføreren ikke udsættes for vold.

Det bemærkes, at den foreslåede ændring ikke er til hinder for, at tilbagegivelsen sker til den forælder, som barnet blev bortført fra, forudsat at retten vurderer, at tilbagegivelse på denne måde ikke vil være til skade for barnets sjælelige eller legemlige sundhed eller på anden måde sætte barnet i en situation, som det ikke bør tåle.

2.3.2.2. Afgørelser om midlertidig forældremyndighed ved risiko for børnebortførelse

Den tidsmæssige udstrækning af afgørelser om midlertidig forældremyndighed efter § 27 i forældreansvarsloven bør som udgangspunkt udformes i overensstemmelse med den ordning, der er etableret på ulovbestemt grundlag. En afgørelse om eneforældremyndighed, der er truffet efter § 27, bør således kun gælde, indtil der foreligger en endelig aftale eller afgørelse om forældremyndigheden, som kan fuldbyrdes. Herudover bør en afgørelse efter § 27 bortfalde, hvis en forældremyndighedssag tilbagekaldes eller afvises af Familieretshuset eller domstolene, eller hvis forældrene genoptager samlivet.

Endelig bør det sikres, at afgørelser efter § 27 ikke er gældende i en længere periode, hvis ingen af forældrene indleder en forældremyndighedssag. Afgørelserne bør derfor bortfalde fire uger efter afgørelsestidspunktet, medmindre en af forældrene inden da har indgivet en anmodning om en afgørelse om forældremyndigheden til Familieretshuset.

2.3.2.3. Den nordiske domslov

Anvendelsesområdet for § 5 i den nordiske domslov om fuldbyrdelse af afgørelser m.v. om forældremyndighed m.v. bør udvides til også at omfatte afgørelser om barnets bopæl, der er truffet i et af de andre nordiske lande. Dette skyldes, at både i Danmark og internationalt kan der i dag, ud over afgørelser om forældremyndighed og samvær, træffes afgørelser om barnets bopæl. Dette indebærer bl.a.,

at der ikke er behov for at ophæve fælles forældremyndighed for at træffe afgørelse om, hvem af forældrene et barn skal bo hos efter en skilsmisse. Der henvises til kapitel 3 i forældreansvarsloven.

Samtidigt bør bestemmelsens henvisning til personligt samkvem ændres til samvær. Dette skyldes, at begrebet samkvem i dansk ret er afløst af begrebet samvær. Der henvises til kapitel 4 i forældreansvarsloven.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Forslaget om at bringe § 10 i børnebortførelsesloven i overensstemmelse med artikel 8 foreslås gennemført ved, at § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, at et bortført barn, der tilbagegives, skal tilbagegives til den, som barnet tilbageholdes fra. Der henvises til lovforslagets § 5.

Forslaget om tidsbegrænsning af afgørelser om midlertidig forældremyndighed i bortførelsessager efter § 27 i forældreansvarsloven foreslås gennemført ved, at der i § 27 som stk. 2, for det første indsættes en bestemmelse, hvorefter en afgørelse om eneforældremyndighed, der er truffet efter § 27, gælder, indtil der foreligger en endelig aftale eller afgørelse om forældremyndigheden, som kan fuldbyrdes, dog med forbehold for den foreslåede bestemmelse i stk. 3. For det andet foreslås forslaget gennemført ved, at der som stk. 3 indsættes en bestemmelse, hvorefter en afgørelse om eneforældremyndighed, der er truffet efter § 27, for det første bortfalder fire uger efter afgørelsestidspunktet, medmindre en af forældrene inden da har indgivet en anmodning om en afgørelse om forældremyndigheden til Familieretshuset efter § 31 i forældreansvarsloven, for det andet bortfalder, hvis den førnævnte forældresag tilbagekaldes eller afvises af Familieretshuset eller domstolene, og for det tredje bortfalder, hvis forældrene genoptager samlivet. Der henvises til lovforslagets § 4, nr. 4.

Forslagene vedrørende den nordiske domslov foreslås gennemført ved, at § 5 i den nordiske domslov udvides til også at omfatte afgørelser om barnets bopæl, der er truffet i et af de andre nordiske lande, og ved, at begrebet personligt samkvem i bestemmelsen ændres til begrebet samvær. Endvidere præciseres det i § 9, stk. 1, at anmodning om fuldbyrdelse af forældremyndighed m.v. efter § 5 indgives til familieretten, jf. kapitel 42 b i retsplejeloven, og i § 9, stk. 6, om oversættelser ændres henvisningen til fogedretten til en henvisning til retten således, at bestemmelsen finder anvendelse på både fogedretten og familieretten. Der henvises til lovforslagets § 10.

2.4. Faderskab og medmoderskab

2.4.1. Gældende ret

2.4.1.1. Registrering af faderskab og medmoderskab

Børneloven indeholder i kapitel 1 og 1 a regler om registrering af faderskab og medmoderskab i forbindelse med et barns fødsel.

Faderskab registreres som udgangspunkt af personregisterførerne. Registreringen er reguleret af to regelsæt.

Det første regelsæt vedrører børn, der fødes af en kvinde, der er gift med en mand. I så fald anses kvindens ægtemand som udgangspunkt som far til barnet efter pater est-reglen i § 1, stk. 1, i børneloven.

Det andet regelsæt vedrører børn, der fødes af en ugift kvinde. Her anses en mand efter § 2, stk. 1, i børneloven som far til barnet, hvis han og moren skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet. Registrering af faderskabet foretages af personregisterføreren i forbindelse med registreringen af barnets fødsel på grundlag af en omsorgs- og ansvarserklæring, som begge parter har underskrevet.

Registrering af faderskab foretages i enkelte situationer af Familieretshuset. Det drejer sig om situationer, hvor et barn fødes af en kvinde, der er gift med en kvinde eller har en registreret partner. I disse situationer registreres sæddonoren som far til barnet efter § 1 a, stk. 1, i børneloven, når kvinden er behandlet med assisteret reproduktion af en sundhedsperson, barnet må antages at være blevet til ved denne behandling, og manden skriftligt har erklæret, at han skal være barnets far.

Registrering af medmoderskab foretages altid af Familieretshuset. Registreringen er reguleret af to regelsæt.

Det første regelsæt vedrører børn, der fødes af en kvinde, der er gift med en kvinde eller har en registreret partner. I disse situationer kan ægtefællen eller partneren registreres som medmor til barnet efter § 3 a, stk. 1, i børneloven, når kvinden er blevet behandlet med assisteret reproduktion af en sundhedsperson, barnet må antages at være blevet til ved denne behandling, og ægtefællen og partneren skriftligt har erklæret, at hun skal være barnets medmor. Registreringen af medmoderskabet foretages af Familieretshuset i forbindelse med registrering af barnets fødsel.

Det andet regelsæt vedrører børn, der fødes af en ugift kvinde. I disse situationer anses en kvinde efter § 3 b, stk. 1, i børneloven som medmor til barnet, hvis hun og moren skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet, kvinden er blevet behandlet med assisteret reproduktion af en sundhedsperson, barnet må antages at være blevet til ved denne behandling, og kvindens partner skriftligt har erklæret, at hun skal være barnets medmor. Registreringen af dette medmoderskab foretages af Familieretshuset i forbindelse med registrering af barnets fødsel.

Det fremgår af § 2, stk. 1, og § 3 b, stk. 1, i børneloven, at registrering af faderskab og medmoderskab på grundlag af en omsorgs- og ansvarserklæring foretages i forbindelse med registreringen af barnets fødsel hos personregisterføreren. Det er i forarbejderne til børneloven forudsat, at faderskabet og medmoderskabet kun kan registreres inden for to uger efter fødslen. Når et faderskab eller et medmoderskab ikke er blevet registreret inden for denne frist, rejser Familieretshuset efter § 7, stk. 1, i børneloven sag om faderskab og medmoderskab efter bestemmelserne i kapitel 2 i børneloven.

2.4.1.2. Den nordiske faderskabslov

Efter § 1 i den nordiske faderskabslov har retskraftig dom om faderskab, der er afsagt af en finsk, islandsk, norsk eller svensk domstol, bindende virkning her i landet. Med dom ligestilles retsforlig. Fastsættelse af faderskab i de nævnte lande på anden måde end ved dom har efter lovens § 2 ligeledes bindende virkning her i landet.

En udenlandsk faderskabsdom efter § 1 eller en fastsættelse af faderskab i udlandet efter § 2 har efter lovens § 3 dog ikke bindende virkning her i landet i visse situationer. Det drejer sig bl.a. efter bestemmelsens nr. 1 om situationer, hvor den udenlandske faderskabsdom eller -fastsættelse er i strid med en dom, der har bindende virkning her i landet, og som er afsagt i en sag, som var blevet anlagt, før den udenlandske retssag blev anlagt, eller før den udenlandske fastsættelse fandt sted.

Verserer retssag om faderskabet i Finland, Island, Norge eller Sverige, skal en i Danmark senere anlagt faderskabssag efter lovens § 4 afvises eller udsættes, indtil der er afsagt retskraftig dom i den udenlandske sag.

Den nordiske faderskabslov finder ikke anvendelse på medmoderskab, men det antages, at medmoderskab etableret i et af de andre nordiske lande på ulovbestemt grundlag anerkendes i Danmark, dog med de undtagelser der følger af lovens § 3.

Den sidste del af lovens titel skyldes, at loven i § 5 indeholder en ændring af lov nr. 300 af 8. juni 1977 om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav og om ændring af retsplejeloven.

2.4.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

2.4.2.1. Registrering af faderskab og medmoderskab

Familieretshuset modtager et større antal sager om faderskab til behandling fra personregisterførerne, fordi forældre ikke husker at foretage det nødvendige i forhold til en registrering af faderskabet hos personregisterføreren inden to uger efter barnets fødsel. Registreringsfristen bør forlænges sådan, at flere af disse forældre kan få faderskabet registreret hos den myndighed, der har til opgave at sørge for registrering af faderskab i forbindelse med barnets fødsel. Dermed kan registreringen også foretages på et tidligere tidspunkt. Samtidig kan det undgås, at personregisterførerne skal orientere Familieretshuset om, at der er født et barn, hvor der ikke er registreret et faderskab, og at Familieretshuset modtager sager, som Familieretshuset ikke behøver at behandle, fordi betingelserne for registrering af faderskabet er opfyldt.

2.4.2.2. Den nordiske faderskabslov

Da der i Danmark og de øvrige nordiske lande er indført mulighed for etablering af medmoderskab, der har samme retsvirkninger som faderskab, bør den nordiske faderskabslov ændres således, at medmoderskab fra et nordisk land anerkendes efter den nordiske faderskabslov på lige fod med faderskab.

Som konsekvens heraf bør lovens titel ændres således, at den afspejler, at loven også vedrører medmoderskab. Samtidig bør henvisningen i titlen til lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav udgå som overflødig.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Forslaget om forlængelse af fristen for registrering af faderskab og medmoderskab hos personregisterførerne og Familieretshuset foreslås gennemført ved, at § 7, stk. 1, i børneloven ændres således, at det fremgår af bestemmelsen, at Familieretshuset først skal rejse en sag om faderskab, hvis faderskab eller medmoderskab ikke er blevet registreret inden fire uger fra barnets fødsel.

Forslaget om udvidelse af anvendelsesområdet for den nordiske faderskabslov til også at omfatte medmoderskab foreslås gennemført ved, der er i loven som § 4 a indsættes en bestemmelse, hvorefter lovens §§ 1-4 finder tilsvarende anvendelse på medmoderskab. Samtidig ændres lovens titel. Der henvises til lovforslagets § 8, nr. 1 og 3.

2.5. Opfølgning på ændringerne i 2019 af reglerne om adoption uden samtykke

2.5.1. Gældende ret

2.5.1.1. Adoption uden samtykke

Efter § 2 i adoptionsloven må adoption kun bevilges, når adoption efter foretagen undersøgelse kan antages at være bedst for den, som ønskes adopteret, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

Adoption af et barn kræver efter § 7 i adoptionsloven som udgangspunkt samtykke fra barnets forældre, men loven indeholder navnlig i §§ 9-11 bestemmelser om adoption uden forældresamtykke.

Adoption uden forældresamtykke kan efter § 10, jf. § 9, stk. 2 og 3, i adoptionsloven meddeles, hvis betingelserne for anbringelse af barnet uden for hjemmet i § 58, stk. 1, nr. 1 eller 2, i serviceloven er opfyldt, og det er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil være bedst for barnet.

Ved lov nr. 497 af 1. maj 2019 om ændring af adoptionsloven, lov om social service og forskellige andre love (Kontinuitet og enkle forløb for børn, der adopteres uden samtykke) blev behandlingen af sager om adoption uden samtykke forenklet. I den forbindelse blev kompetencen til at træffe afgørelse om adoption uden samtykke overført fra Familieretshuset til Ankestyrelsen.

Der blev endvidere indført en ny ordning, hvorefter et barn placeres hos en adoptionsansøger, når Ankestyrelsen efter § 10, jf. § 9, stk. 1-3, i adoptionsloven har truffet afgørelse om, at barnet skal adopteres uden forældresamtykke. Forældrene kan inden 14 dage anmode om domstolsprøvelse af Ankestyrelsens

adoptionsafgørelse. Der kan først udstedes adoptionsbevilling, når adoptionsafgørelsen er endelig. Der henvises til § 11, stk. 3-5, i adoptionsloven.

Under den midlertidige placering, der ophører ved udstedelse af adoptionsbevilling eller ophævelse af Ankestyrelsens adoptionsafgørelse, har adoptionsansøgeren forældremyndigheden over barnet. Der henvises til § 32 a i adoptionsloven.

Formålet med den midlertidige placering af barnet hos en adoptionsansøger, inden adoptionen er endelig, er at give mulighed for, at barnets tilknytning til adoptanten kan starte så tidligt i barnets liv som muligt med deraf følgende forbedrede muligheder for at give barnet en tryk og stabil opvækst.

Adoptionsnævnet finder efter anmodning fra Ankestyrelsen den rette adoptant til barnet blandt de adoptionsansøgere, der er godkendt til at adoptere et barn efter § 4 a, stk. 1, i adoptionsloven. Barnets forældre er ikke part i den del af adoptionssagen, der handler om, hvem der skal adoptere barnet, og forældrene har derfor efter forvaltningsloven ikke ret til oplysninger om adoptionsansøgeren, herunder ansøgerens navn og adresse.

2.5.1.2. Orienteringsretten

Efter § 23, stk. 1, i forældreansvarsloven har en forælder, som ikke har forældremyndighed, ret til at få orientering om barnets forhold fra skoler, børneinstitutioner, social- og sundhedsvæsenet samt private sygehuse, privat praktiserende læger og tandlæger. En sådan forælder har desuden ret til at få udleveret dokumenter om barnets forhold, hvis disse findes på skoler og i børneinstitutioner.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan de nævnte institutioner m.v. nægte at give konkrete oplysninger og udlevere dokumenter om barnets forhold, hvis det må antages at være til skade for barnet. Endvidere kan Familieretshuset efter bestemmelsens stk. 3 i særlige tilfælde efter anmodning fra indehaveren af forældremyndigheden eller fra en af de nævnte institutioner m.v. fratage den forælder, der ikke har forældremyndighed, adgangen til at få orientering og få udleveret dokumenter efter stk. 1.

Forældres ret til orientering m.v. bortfalder, hvis barnet adopteres, herunder ved adoption uden forældresamtykke. Det følger således af § 16 i adoptionsloven, at ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres barn. Samtidig bortfalder retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets oprindelige slægt. Derimod mister barnets forældre ikke retten til orientering m.v., når barnet efter § 32 a midlertidigt placeres hos en adoptionsansøger, der får forældremyndigheden over barnet.

Efter adoptionen har barnets oprindelige forældre mulighed for at få tilsendt anonymiserede opfølgingsrapporter om barnet ca. hvert tredje år, indtil barnet fylder 18 år.

2.5.1.3. Barnets navn

Efter § 16, stk. 1-4, i navneloven indgives ansøgning om navngivning og navneændring til personregisterføreren. Sagerne afgøres som udgangspunkt af personregisterførerne, men visse sager videresendes til Familieretshuset. De sager, der videresendes til Familieretshuset, afgøres efter § 26, jf. § 27, stk. 2, i Familieretshusloven som udgangspunkt af Familieretshuset. Familieretshuset indbringer dog bl.a. navnesager, der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, for familieretten til afgørelse.

Efter § 16 a, stk. 1, i navneloven skal ansøgning om navngivning og navneændring indgives digitalt til personregisterføreren.

Det følger af § 19 i navneloven, at navneændring og navngivning endvidere kan ske ved adoptionsbevilling. Efter § 1, stk. 1, i adoptionsloven meddeles adoption ved bevilling, der som udgangspunkt udfærdiges af Familieretshuset. Bevilling til adoption udfærdiges dog af Ankestyrelsen, når det drejer sig om meddelelse af adoption uden forældresamtykke. Sager om navngivning og navneændring i forbindelse med adoption

behandles således ikke af personregisterførerne, og navneansøgningen indgives derfor i praksis til den myndighed, der skal udfærdige adoptionsbevillingen, dvs. Familieretshuset eller Ankestyrelsen.

2.5.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

2.5.2.1. Orienteringsretten

Når Ankestyrelsen har truffet afgørelse om, at et barn kan adopteres uden forældresamtykke, og Ankestyrelsen har placeret barnet midlertidigt hos en adoptionsansøger, der har fået forældremyndigheden over barnet, er de første væsentlige skridt henimod at gennemføre et fuldstændigt familieskifte for barnet taget. Med den midlertidige placering kan barnets tilknytning til adoptanten starte så tidligt i barnets liv som muligt med deraf følgende forbedrede muligheder for at give barnet en tryk og stabil opvækst.

I de omhandlede situationer er barnets forældre ikke enige i adoptionen, og nogle af disse forældre kan opsøge barnet eller de kommende adoptanter og dermed modarbejde det kommende familieskifte. Dette er ikke til barnets bedste, og det er ministeriets opfattelse, at det er vigtigt at kunne beskytte barnet herimod.

De oplysninger, som forældrene behøver for at kunne opsøge barnet og adoptanterne, kan de få gennem orienteringsretten efter § 23 i forældreansvarsloven.

Som følge heraf foreslås det, at en midlertidig placering af et barn efter § 32 a i adoptionsloven også indebærer, at orienteringsretten efter § 23 i forældreansvarsloven bortfalder. På den måde sikres det, at familieskiftet kan foregå anonymt, således at forældre ikke efter den midlertidige placering kan få oplysninger om barnet, der giver forældrene mulighed for at opsøge barnet uden adoptionsansøgernes samtykke.

Hvis retten ophæver Ankestyrelsens adoptionsafgørelse, og fristen for at anke dommen er udløbet, genindtræder forældrenes forældremyndighed over barnet, hvorefter forældrene som forældremyndighedsindehavere har ret til oplysninger om barnet.

2.5.2.2. Barnets navn

Det bør efter ministeriets opfattelse præciseres i navneloven, at ansøgning om navngivning eller navneændring i forbindelse med adoption ikke indgives til personregisterføreren, men til den myndighed der skal udfærdige adoptionsbevillingen. Det bør ligeledes fremgå af navneloven, at afgørelse om navngivning og navneændring i forbindelse med adoption træffes af den myndighed, der skal udfærdige adoptionsbevillingen, dvs. Familieretshuset eller Ankestyrelsen.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Forslaget om bortfald af orienteringsretten efter § 23 i forældreansvarsloven, når et barn midlertidigt anbringes hos en adoptionsansøger efter § 32 a i adoptionsloven, foreslås gennemført ved, at der i § 23 i forældreansvarsloven som stk. 4 indsættes en bestemmelse herom.

Forslaget om behandling af ansøgninger om navngivning og navneændring i forbindelse med adoption foreslås gennemført ved, at der i § 16 i navneloven som stk. 5 indsættes en bestemmelse, hvorefter bestemmelserne i § 16, stk. 1-4, ikke gælder ved ansøgning om navngivning og navneændring, der indgives i forbindelse med anmodning om udstedelse af adoptionsbevilling, og ved at der i § 19 i navneloven indsættes en bestemmelse, hvorefter bestemmelsen finder anvendelse, uanset om adoptionsbevillingen udfærdiges af Familieretshuset eller Ankestyrelsen.

2.6. Ændring af vilkår for separation og skilsmisse

2.6.1. Gældende ret

Efter § 58 i ægteskabsloven kan en aftale om fordelingen af formuen, bidragspligten eller andre vilkår, som ægtefæller har indgået med henblik på separation eller skilsmisse, ændres eller erklæres for uforbindende,

såfremt den skønnes urimelig for den ene ægtefælle på tidspunktet for dens indgåelse. Bestemmelsen omfatter alle økonomiske aftaler, der er indgået med henblik på en forestående separation eller skilsmisse. Henvisningen til andre vilkår er således ikke knyttet an til de vilkår for separation og skilsmisse, der følger af § 42, jf. §§ 49 og 55, i ægteskabsloven. Det drejer sig om pligten til at betale ægtefællebidrag efter separation og skilsmisse og om retten til fortsættelse et eventuelt beboelseslejemål.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse, i det omfang en sag om ændring af en aftale er omfattet af en særregel, eksempelvis § 17 i børnebidragsloven om ændring af aftaler om børnebidrag. Bestemmelsen omfatter heller ikke aftaler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Ændring af sådanne aftaler behandles efter bestemmelserne herom i forældreansvarsloven.

Indtil den 1. april 2019 blev afgørelser efter § 58 i ægteskabsloven, der er placeret i lovens kapitel 5, truffet af domstolene, men det følger nu af § 58 a, stk. 2, nr. 3, i ægteskabsloven, at i sager omfattet af kapitel 5 i ægteskabsloven træffer Familieretshuset eller familieretten afgørelse efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i Familieretshusloven. Det følger af kapitel 9 i Familieretshusloven, navnlig § 26 og § 27, stk. 2, nr. 1, at det som udgangspunkt er Familieretshuset, der træffer afgørelser efter § 58 i ægteskabsloven. Familieretshuset indbringer dog sager efter § 58 for familieretten til afgørelse, når sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

Da sager efter § 58 i ægteskabsloven blev betragtet som ægteskabssager, fulgte domstolenes internationale kompetence til at behandle disse sager af den tidligere bestemmelse i § 448 c i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1284 af 14. november 2018.

Efter den tidligere bestemmelse i § 448 c, stk. 1, i retsplejeloven kunne sag om ægteskab, herunder om separation, skilsmisse, omstødelse af et ægteskab eller et ægteskabs beståen samt efter § 58 i ægteskabsloven, behandles her i riget, såfremt sagsøgte havde bopæl her, eller sagsøgeren havde bopæl her og enten havde boet her i de sidste to år eller tidligere havde haft bopæl her. Sagen kunne endvidere behandles her i riget, hvis sagsøgeren var dansk statsborger, og det blev godtgjort, at sagsøgeren på grund af sit statsborgerskab ikke kunne anlægge sagen i det land, hvor sagsøgeren havde bopæl, eller hvis begge parter var danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsatte sig indbringelse af sagen for dansk domstol. Endelig kunne sagen behandles her i riget, hvis skilsmisse blev søgt på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de sidste fem år.

Efter bestemmelsens stk. 2 kunne sag om separation og skilsmisse mellem to personer af samme køn også behandles her i riget, når ægteskabet var indgået her, og ingen af ægtefællerne boede i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarede til den danske.

Det fulgte af bestemmelsens stk. 3, at sag om et ægteskabs omstødelse eller beståen også kunne indbringes for retten her i riget, når ægteskabet var indgået her.

Endelig fremgik det af bestemmelsens stk. 4, at reglerne i stk. 1-3 kunne fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

Danmark har ikke indgået en overenskomst omfattet af den tidligere bestemmelse i § 448 c, stk. 4, i retsplejeloven i relation til sager omfattet af § 58 i ægteskabsloven, bortset fra de bestemmelser i Rådets forordning nr. 4/2009/EF af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (underholdspligtforordningen), der gælder her i landet, jf. § 1 i lov nr. 1563 af 20. december 2006 om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-loven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1282 af 14. november 2018. Forordningen indeholder bestemmelser om den internationale kompetence til at behandle sager om underholdspligt, herunder ændring af aftaler om underholdspligt. Disse bestemmelser havde i relation til sager om underholdspligt forrang for de tidligere gældende bestemmelser i § 448 c, stk. 1-3, i retsplejeloven.

Ved § 15, nr. 15, i 2018-følgeloven blev den tidligere § 448 c i retsplejeloven ophævet, og bestemmelsen blev videreført som § 448 f i retsplejeloven. Der blev i den forbindelse foretaget enkelte redaktionelle ændringer af bestemmelsen, og herudover blev bestemmelsens anvendelsesområde ændret fra ægteskabssager til sager om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab eller et ægteskabs beståen. Som en utilsigtet konsekvens af denne ændring er den internationale kompetence til at behandle sager efter § 58 i ægteskabsloven ikke omfattet af § 448 f i retsplejeloven, og der findes i den familieretlige lovgivning ikke andre bestemmelser om international kompetence i relation til behandlingen af disse sager.

Efter § 43 a i ægteskabsloven kan Familieretshuset behandle en sag om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab eller et ægteskabs beståen, hvis betingelserne i § 448 f i retsplejeloven er opfyldt.

Derimod findes der ikke regler om Familierettens internationale kompetence til at behandle sager efter § 58 i ægteskabsloven.

Efter § 478, stk. 1, nr. 1 og 2, i retsplejeloven kan tvangsfuldbyrdelse bl.a. ske på grundlag af domme og retsforlig, herunder også domme og retsforlig efter § 58 i ægteskabsloven. Lovgivningen indeholder derimod ikke grundlag for, at afgørelser efter § 58 i ægteskabsloven, der er truffet af Familieretshuset, kan tvangsfuldbyrdes. Det samme gælder forlig efter § 58 i ægteskabsloven. Det bemærkes, at de afgørelser m.v. truffet af Familieretshuset, der kan tvangsfuldbyrdes efter § 478, stk. 1, nr. 3, i retsplejeloven, alene omfatter afgørelser m.v. efter forældreansvarsloven. Det bemærkes videre, at afgørelser, hvorefter der skal betales børne- og ægtefællebidrag, kan inddrives (tvangsfuldbyrdes) efter lov om lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, jf. lovbekendtgørelse nr. 29 af 12. januar 2015 med senere ændringer.

2.6.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Retsplejeloven bør indeholde regler om den internationale kompetence til at behandle sager efter § 58 i ægteskabsloven om ændring af en aftale indgået med henblik på separation eller skilsmisse om fordelingen af formuen eller om andre vilkår for separationen og skilsmissen. Sådanne sager bør alene kunne behandles her i riget, hvis sagsøgte har hjemting her efter § 235 i retsplejeloven, eller hvis det følger af § 246 i retsplejeloven om adgangen til at anlægge retssag i Danmark mod personer, der ikke har hjemting i Danmark. Det bør dog være muligt at fravige dette ved overenskomst med fremmed stat.

I forhold til behandlingen af sager efter § 58 i ægteskabsloven begrænses anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse, idet bestemmelse ikke vil omfatte sager om underholdspligt. Dette skyldes, at danske myndigheders internationale kompetence til at behandle sager om underholdspligt, herunder sager om ændring af aftaler om underholdspligt, er reguleret af bestemmelserne herom i underholdspligtforordningen.

Den foreslåede bestemmelse bør derimod overordnet set videreføre den tidligere bestemmelse i § 448 c, stk. 1, nr. 1, hvorefter en sag efter § 58 kunne behandles her i riget, hvis sagsøgte havde bopæl her.

Derimod bør en sag efter § 58 ikke kunne behandles her i riget alene fordi, sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste to år eller tidligere har haft bopæl her, at sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at sagsøgeren på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i sagsøgerens bopælsland, eller at begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig, at sagen indbringes for dansk domstol. Endvidere bør en sag efter § 58 ikke kunne behandles her i riget, selvom der er tale om ægteskab indgået i Danmark mellem to personer af samme køn, og ingen af ægtefællerne bor i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarer til den danske.

Henvisningen til § 246 i retsplejeloven medfører dog en vis udvidelse i adgangen til at få behandlet en sag efter § 58 i forhold til den gældende ordning. Efter bestemmelsen kan der således anlægges retssag i Danmark mod personer, der ikke har hjemting i Danmark, hvis f.eks. sagsøgte ved stævningens forkyndelse opholder sig her eller har gods her. Det er uden betydning for kompetence efter § 246 i retsplejeloven, om sagsøger bor eller opholder sig i Danmark, og parternes statsborgerskab er ligeledes uden betydning.

Begrundelsen for forslaget om ændring af kompetencereglerne i forhold til den tidligere ordning er, at sager efter § 58 i ægteskabsloven er sager om økonomiske forhold, og at der bør gælde samme kompetenceregler i forhold til sådanne sager som i forhold til andre sager om økonomiske forhold, der efter § 235 i retsplejeloven som udgangspunkt alene kan behandles i Danmark, hvis sagsøgte har hjemting her. En sag efter § 58 bør således ikke kunne behandle her i riget alene fordi, sagsøger har bopæl her, parterne har dansk statsborgerskab, eller sagsøger er dansk statsborger og på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i sagsøgerens bopælsland. Dog bør en sag efter § 58 kunne behandles her i riget, selvom sagsøgte ikke har hjemting her, hvis de almindelige betingelser i § 246 i retsplejeloven for sagsanlæg mod sagsøgte uden hjemting er opfyldt.

Samtidig bør der i § 43 a i ægteskabsloven indsættes en bestemmelse, hvorefter Familieretshuset kan behandle en sag efter § 58 i ægteskabsloven, hvis betingelserne i § 448 h i retsplejeloven er opfyldt.

Endelig bør Familieretshusets afgørelser og forlig efter § 58 i ægteskabsloven kunne fuldbyrdes af fogedretten på lige fod med domme og retsforlig efter § 58 i ægteskabsloven.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at den foreslåede bestemmelse om international kompetence til at behandle sager omfattet af § 58 i ægteskabsloven indsættes i retsplejeloven som § 448 h. Samtidig indsættes der som § 43 a, stk. 2, i ægteskabsloven en bestemmelse, hvorefter Familieretshuset kan behandle en sag efter § 58 i ægteskabsloven, hvis betingelserne i § 448 h i retsplejeloven er opfyldt.

Det foreslås videre, at forslaget om etablering af mulighed for fuldbyrdelse af Familieretshusets afgørelser og forlig efter § 58 i ægteskabsloven gennemføres ved indsættelse en bestemmelse herom som nr. 4 i § 478, stk. 1, i retsplejeloven. Der foretages ændringer af retsplejeloven som konsekvens af dette forslag.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 3, og § 9, nr. 1-5.

2.7. Navneloven

2.7.1. Gældende ret

2.7.1.1. Domstolsprøvelse af Familieretshusets navneafgørelser

Det fremgår af navneloven, at Familieretshuset træffer afgørelse om navngivning og navneændring i en række situationer. Efter lovens § 16, stk. 3, og § 16, stk. 4, 1. pkt., drejer det sig om nogle af de navneansøgninger, der indgives til personregisterførerne, og som personregisterførerne videregiver til Familieretshuset til afgørelse. Efter lovens § 19 drejer det sig om afgørelse om navngivning og navneændring i forbindelse med Familieretshusets udstedelse af adoptionsbevilling efter § 1, stk. 1, 1. pkt., i adoptionsloven. Det drejer sig videre om de afgørelser om navne, som personregisterføreren træffer, og som efter § 21, stk. 1, 1. pkt., i navneloven kan påklages til Familieretshuset.

Videre følger det af § 21, stk. 1, 2. pkt., i navneloven og § 39 i Familieretshusloven, at Familieretshusets afgørelser efter § 16, stk. 3, og § 16, stk. 4, 1. pkt., i navneloven kan indbringes for familieretten til prøvelse efter bestemmelserne herom i Familieretshusloven. Det følger dog af § 448 d, stk. 2, i retsplejeloven, at familieretten kan afvise at behandle en sag om en afgørelse, som Familieretshuset har truffet som klageinstans efter § 21, stk. 1, 1. pkt., i navneloven, hvis sagen ikke er principiel eller har generel betydning.

Efter ordlyden af § 21, stk. 1, 2. pkt., i navneloven finder bestemmelsen ikke anvendelse på de navneafgørelser, som Familieretshuset træffer efter § 19 i navneloven, ligesom § 21, stk. 1, 2. pkt., heller ikke finder anvendelse, når Familieretshuset træffer afgørelse i en sag, hvor en navneafgørelse truffet af personregisterføreren er blevet påklaget til Familieretshuset. I disse to situationer kan Familieretshuset afgørelser således alene prøves af domstolene efter § 63 i grundloven. En sådan retssag skal den pågældende part selv anlægge mod Familieretshuset, og sagen behandles ikke af familieretten, men af de

almindelige domstole. Parten kan således ikke nøjes med at anmode Familieretshuset om at indbringe sagen for familieretten til prøvelse.

2.7.1.2. Navneændring for transkønnede

Efter § 4, stk. 1, i navneloven kan et navn tages som efternavn i en række situationer. Det følger af bestemmelsens stk. 2-4, at der er situationer, hvor man ikke kan tage et bestemt efternavn. Efter bestemmelsens stk. 4, 1. pkt., kan et navn ikke tages, hvis det betegner det modsatte køn i forhold til den, der skal bære navnet. Bestemmelsens 2. pkt. giver dog social- og indenrigsministeren mulighed for at fastsætte regler, der for transseksuelle personer gør undtagelser herfra.

Efter § 7, stk. 1, i navneloven kan et navn tages som efternavn i en række situationer. Det følger dog af bestemmelsens stk. 2, 1. pkt., at et efternavn ikke må betegne det modsatte køn i forhold til den, der skal bære navnet. Bestemmelsens stk. 3 giver dog social- og indenrigsministeren mulighed for at fastsætte regler, der for transseksuelle personer gør undtagelse fra bestemmelsen i stk. 2.

Efter § 13, stk. 1, i navneloven kan man som fornavn tages en række navne. Det følger dog af bestemmelsens stk. 2, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn i forhold til den, der skal bære navnet. Efter bestemmelsens stk. 3 kan social- og indenrigsministeren fastsætte nærmere regler om, at personer, der er transseksuelle eller ganske må ligestilles hermed, ikke er omfattet af forbuddet i stk. 2.

2.7.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

2.7.2.1. Domstolsprøvelse af Familieretshusets navneafgørelser

Navneloven bør ændres således, at alle de navneafgørelser, som Familieretshuset træffer, kan indbringes for familieretten til prøvelse efter bestemmelserne herom i Familieretshusloven, dog med de begrænsninger, der følger af § 448 d, stk. 2, i retsplejeloven. Der er således ikke grund til, at de navneafgørelser, som Familieretshuset træffer i forbindelse med udstedelse af adoptionsbevilling og ved behandlingen af klager over personregisterførernes navneafgørelser, ikke er omfattet af reglerne om, at Familieretshusets afgørelser kan indbringes for familieretten til prøvelse.

2.7.2.2. Navneændring for transkønnede

I dag anvendes udtrykket transkønnet i stedet for transseksuel om personer, hvis kønsidentitet eller kønsudtryk i større eller mindre grad ikke er i overensstemmelse med deres medfødte køn. Derfor bør henvisningerne i navneloven til transseksuel ændres således, at der i stedet henvises til transkønnet.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Forslaget om, at alle de navneafgørelser, som Familieretshuset træffer, kan indbringes for familieretten til prøvelse efter bestemmelserne herom i Familieretshusloven, foreslås gennemført ved, at § 21, stk. 1, i navneloven ændres således, at bestemmelsen omfatter alle Familieretshusets navneafgørelser. Der henvises til lovforslagets § 6, nr. 4, og bemærkningerne hertil. Der henvises endvidere til lovforslagets § 6, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

Forslaget om anvendelse af begrebet transkønnet i stedet for begrebet transseksuel i navneloven foreslås gennemført ved, at i bestemmelserne i § 4, stk. 4, 2. pkt., § 7, stk. 3, 2. pkt., og § 13, stk. 3, 2. pkt., i navneloven ændres henvisningen til transseksuel således, at der i stedet henvises til transkønnet. Der henvises til lovforslagets § 6, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Den familieretlige lovgivning indeholder enkelte bestemmelser, hvor en part defineres som mand, selvom parten også kunne være en kvinde. Det følger af således af § 24, stk. 1, i ægteskabsloven, at et ægteskab kan omstødes efter påstand af den ene ægtefælle i en række situationer. Det drejer sig bl.a. om situationer,

hvor "han" ved ægteskabets indgåelse befandt sig i en tilstand, som udelukker evnen til at handle fornuftsmæssigt.

Det foreslås, at § 24, stk. 1, i ægteskabsloven ændres således, at bestemmelsen bliver kønsneutral. Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1 og 2.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ikke økonomiske konsekvenser for det offentlige. Da lovforslaget alene indeholder justeringer af allerede eksisterende ordninger, har det heller ikke implementeringskonsekvenser af betydning for de involverede myndigheder.

Lovforslaget følger principperne for digitaliseringsklar lovgivning, idet det bemærkes, at lovforslaget alene indeholder justeringer af allerede eksisterende ordninger.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 9. oktober 2019 til den 7. november 2019 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitetshospital (Det Multidisciplinære Team), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Adoption & Samfund, Adoptionsnævnet, Adoptionspolitisk Forum, Adoptionstrekanten, Advokatrådet, Amnesty International, Ankestyrelsen, Barnets Tarv Nu, byretterne, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Danmarks Bløderforening, Danmarks Provsteforening, Danner, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Arveretsadvokater, Danske Familieadvokater, Den Danske Dommerforening, Den Danske Præsteforening, Departementet for Sociale Anliggender og Justitsvæsenet (Grønland), Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, Familieretshuset, Et barn to forældre, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af DJØF'ere i Familieretshuset, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark (FSD), Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, Forhandlingsfællesskabet, ForældreLANDSforeningen FBU, Godfar, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kvinderådet, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen Børn og Samvær, Landsforeningen BOPAM, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsforeningen for børn og forældre, Landsforeningen LEV, LGBT Danmark, LGBT Komiteen, Mandecentret, Mødrehjælpen, Plejefamiliernes landsforening, Red Barnet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigshospitalet (Det Multidisciplinære Team), Rådet for Socialt Udsatte, Sundheds- og Indenrigsministeriet (Færøerne), Syddansk Universitet (Juridisk Institut), TABUKA, Tænketanken Adoption, Vestre Landsret og Østre Landsret.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1-3

Det fremgår af § 2 i Familieretshusloven, at Familieretshuset efter Familieretshusloven behandler sager i det omfang, det følger af de i bestemmelsen opregnede love og bestemmelser m.v.

Efter § 4 i Familieretshusloven visiterer Familieretshuset på baggrund af en indledende screening en sag til behandling efter bestemmelserne i lovens §§ 5-8.

Sager nævnt i § 2, nr. 1-11, i Familieretshusloven er omfattet af det nye familieretlige system. Det drejer sig navnlig om sager omfattet af forældreansvarsloven, ægteskabsloven og børnebidragsloven. Disse sager visiteres til videre behandling efter bestemmelserne i lovens §§ 5-7, der inddeler sagerne i tre kategorier: Enkle sager, mindre enkle sager og komplekse sager efter forældreansvarsloven. Familieretshusloven finder fuldt ud anvendelse på disse sager, idet lovens kapitel 8-10 dog indeholder særregler om behandlingen af sager inden for hver af de tre sagskategorier.

Sager omfattet af lovens § 2, nr. 12-17, er ikke omfattet af det nye familieretlige system. Det drejer sig navnlig om sager om værgemål og adoption. Det følger af lovens § 8, at disse sager behandles og afgøres efter bestemmelserne i den lovgivning, der gælder for sagen. Det følger videre af § 8, at herudover finder

kapitel 3 i Familieretshusloven, der indeholder enkelte generelle sagsbehandlingsregler, anvendelse ved behandlingen af sådanne sager.

Det foreslås for det første, at der i § 4, stk. 1, i Familieretshusloven som 2. pkt. indsættes først en bestemmelse, hvorefter sager omfattet af § 2, nr. 1-11, i Familieretshusloven visiteres efter lovens §§ 5-7, og hvorefter disse sager behandles og afgøres efter Familieretshusloven og bestemmelserne i den lovgivning, der gælder for den pågældende sag. Dernæst foreslås det, at der som 3. pkt. indsættes en bestemmelse, hvorefter § 8 i Familieretshusloven finder anvendelse på de resterende sager omfattet af § 2 i Familieretshusloven.

Det foreslås for det andet, at Familieretshuslovens anvendelsesområde udvides til også at omfatte de sager, som Statsforvaltningen hidtil har behandlet efter HIV-bløderloven. Det drejer sig om tilladelse til visse dispositioner over godtgørelser, som en umyndig har modtaget efter HIV-bløderloven. Dette forslag gennemføres ved, at der i § 2 i Familieretshusloven som nr. 18 indsættes en henvisning til HIV-bløderloven, og ved, at der i § 8 indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i § 2, nr. 18.

De foreslåede ændringer af § 4, stk. 1, i Familieretshusloven skyldes for det første, at det fremgår af bestemmelsen, at Familieretshuset på baggrund af en indledende screening visiterer en sag til behandling efter bestemmelserne i lovens §§ 5-8. §§ 5-8 indeholder imidlertid to sæt af visitationsregler: §§ 5-7 finder anvendelse på sager omfattet af det nye familieretlige system, dvs. omfattet af § 2, nr. 1-11, i Familieretshusloven, mens § 8 finder anvendelse på de sager, som Familieretshuset behandler, men som ikke er omfattet af det nye familieretlige system. Der fremgår imidlertid ikke af § 4, at loven indeholder dette tostrengede visitationssystem.

Ændringerne af § 4, stk. 1, i Familieretshusloven skyldes for det andet, at i relation til sager omfattet af § 8 fremgår det af bestemmelsen, at sagerne behandles og afgøres efter bestemmelserne i den lovgivning, der gælder for sagen, mens Familieretshusloven ikke indeholder en tilsvarende bestemmelse i relation til sager, der ikke er omfattet af § 8.

Ændringerne af § 2 om udvidelse af Familieretshuslovens anvendelsesområde og af § 8 er en konsekvens af den ved lovforslagets § 11, nr. 1, foreslåede ændring af HIV-bløderloven, hvorefter Familieretshuset overtager Statsforvaltningens hidtidige opgaver efter HIV-bløderloven. Der henvises til denne bestemmelse og bemærkningerne hertil.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.

Til nr. 4

Retsplejeloven indeholder i kapitel 17 en række bestemmelser om forkyndelse af meddelelser som stævninger og mødeindkaldelser m.v. Forkyndelse foretages som udgangspunkt ved digital kommunikation, ved brev- eller postforkyndelse, ved stævningsmand eller telefonisk. Disse forkyndelsesformer forudsætter, at den pågældende part enten har en digital postkasse eller kendt bopæl eller opholdssted.

Har den pågældende kendt bopæl eller opholdssted i udlandet, sker forkyndelse efter § 158 i retsplejeloven ved brevforkyndelse eller på den måde, der er foreskrevet ved konvention eller ved vedkommende lands lov. Efter bestemmelsen kan der bl.a. ske forkyndelse efter forkyndelsesforordningen og Haagerforkyndelseskonventionen.

Efter § 159, stk. 1, i retsplejeloven kan forkyndelse foretages i Statstidende, efter bestemmelsens nr. 1 såfremt den pågældendes bopæl eller opholdssted eller hans arbejdssted her i landet ikke kan oplyses, eller efter bestemmelsens nr. 2 hvis vedkommende fremmede myndighed nægter eller undlader at efterkomme en anmodning om forkyndelse efter § 158.

Forkyndelse efter stk. 1 sker efter stk. 2 ved, at en bekendtgørelse indeholdende et uddrag af meddelelsen og en bemærkning om, at meddelelsen kan fås ved henvendelse til retten, indrykkes i Statstidende. I bekendtgørelsen skal endvidere anføres, af hvilken grund denne forkyndelsesform anvendes.

I situationer omfattet af stk. 1, nr. 2, skal meddelelsen efter stk. 3 tillige tilsendes den pågældende med post.

Efter § 3, stk. 1, i Statstidendeloven optages i Statstidende alle meddelelser, som i henhold til lovgivningen skal offentliggøres i Statstidende.

Efter § 19, stk. 1, i forvaltningsloven må der, når en part må antages ikke at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag, ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet parten lejlighed til at fremkomme med en udtalelse.

Familieretshuset foretager normalt sådanne partshøringer ved at sende et brev til den pågældende parts digitale postkasse eller, hvis parten ikke har en digital postkasse, til partens adresse, eventuelt med afleveringsattest. Bor parten i et land, der er omfattet af forkyndelsesforordningen eller Haagerforkyndelseskonventionen, kan Familieretshuset forkynde partshøringen efter reglerne i forordningen eller konventionen.

Partshøringen indeholder en svarfrist samt meddelelse om, at Familieretshuset vil træffe afgørelse på det foreliggende grundlag, medmindre parten inden udløbet af fristen fremsætter protest herimod. Dette gælder både ved partshøring over en ny ansøgning og partshøring, der foretages under behandlingen af sag.

Den familieretlige lovgivning indeholder ikke regler om, hvordan partshøringer skal foretages, hvis der ikke kan fremskaffe oplysninger om en parts adresse, eller parten bor i et land, hvor det ikke er muligt at foretage varsling pr. post eller gennem det internationale forkyndelsessamarbejde. Familieretshuset kan ikke forkynde meddelelser som f.eks. partshøringer over nye ansøgninger gennem Statstidende, fordi en sådan forkyndelse ikke følger af den familieretlige lovgivning.

Det foreslås, at der i Familieretshusloven som § 11 a indsættes en bestemmelse om Familieretshusets forkyndelse af meddelelser i Statstidende.

Bestemmelsen vil navnlig finde anvendelse ved opfyldelse af høringspligten efter § 19, stk. 1, i forvaltningsloven. Den vil gælde både ved partshøring over nye ansøgninger og partshøring, der foretages under behandlingen af sag. Det forventes, at bestemmelsen navnlig vil blive anvendt ved partshøring over nye ansøgninger.

Efter *stk. 1, 1. pkt.*, i den foreslåede bestemmelse foretager Familieretshuset forkyndelse i Statstidende, hvis en parts bopæl eller opholdssted ikke kan oplyses. Anvendelsen af bestemmelsen forudsætter, at Familieretshuset i samarbejde med sagens øvrige parter har foretaget alle relevante undersøgelser med henblik på at fremskaffe oplysninger om en pågældende parts bopæl eller opholdssted. Bestemmelsen finder anvendelse, uanset om parten menes at opholde sig i Danmark eller i udlandet.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 1, 2. pkt.*, foretages forkyndelse endvidere i Statstidende, når det ikke er muligt at foretage forkyndelse for en part, der har bopæl eller opholdssted i udlandet. Denne bestemmelse finder for det første anvendelse, hvis en part bor eller opholder sig i et land, der er omfattet af det internationale forkyndelsessamarbejde, men myndighederne i det pågældende land ikke sørger for at få meddelelsen forkyndt for parten. For det andet finder bestemmelsen anvendelse, når den pågældende part bor i et land, der ikke er omfattet af forkyndelsessamarbejde, og det ikke er muligt på betryggende vis at sende meddelelser til parten med posten.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 2*, at forkyndelse efter stk. 1 sker ved, at en bekendtgørelse indeholdende et uddrag af meddelelsen og oplysning om, at meddelelsen kan fås ved henvendelse til

Familieretshuset, indrykkes i Statstidende. Bekendtgørelsen skal endvidere indeholde oplysning om, hvorfor denne forkyndelsesform anvendes. Bestemmelsen svarer til § 159, stk. 2, i retsplejeloven.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* skal meddelelsen ved forkyndelse efter stk. 1, 2. pkt., om muligt tillige sendes til den pågældende med post.

Endelig fremgår det af den foreslåede bestemmelse i *stk. 4*, at når en eventuel frist i en meddelelse, der er forkyndt efter stk. 1, er udløbet, og den pågældende part ikke har besvaret meddelelsen, kan Familieretshuset afgøre sagen på det foreliggende grundlag. Bestemmelsen vedrører de situationer, hvor den meddelelse, der forkyndes, indeholder en partshøring. Anvendelsen af bestemmelsen forudsætter, at partshøringen både indeholder en svarfrist og en meddelelse om, at Familieretshuset vil træffe afgørelse på det foreliggende grundlag, medmindre parten inden udløbet af fristen ikke fremsætter protest herimod.

Begrundelsen for den foreslåede bestemmelse om forkyndelse i Statstidende er, at Familieretshuset ved etableringen af det nye familieretlige system fik afgørelseskompetence i sager, hvor afgørelsen hidtil var blevet truffet af domstolene. Det drejer sig navnlig om sager, hvor ægtefællerne ikke er enige om separation og skilsmisse. Der henvises til § 26 og § 27, stk. 2, i Familieretshusloven, der er beskrevet i de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.

I sager om separation og skilsmisse forekommer det ofte, at modpartens (sagsøgtes) adresse ikke kendes. Når sådanne sager behandles hos domstolene, kan meddelelser til modparten, f.eks. stævningen, forkyndes gennem Statstidende. Familieretshuset bør have en tilsvarende mulighed. Dermed undgås det, at Familieretshuset indbringer sager, hvor modpartens adresse ikke kendes, for familieretten til afgørelse, alene fordi det ikke er muligt for Familieretshuset at partshøre modparten over f.eks. en ansøgning om skilsmisse.

Det skal dog understreges, at den foreslåede forkyndelsesadgang finder anvendelse på alle de sagstyper, som Familieretshuset behandler. Der henvises herved til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.

Til nr. 5

Efter § 7, jf. § 32 i Familieretshusloven behandles sager om forældremyndighed, der er komplekse, af Familieretshuset, der foretager en tværfaglig behandling, undersøgelse og oplysning af sagen. Når sagen er oplyst, indbringer Familieretshuset sagen for familieretten til afgørelse.

Tilsvarende følger det af § 6, stk. 1, jf. § 26 og § 27, stk. 1, nr. 1, i Familieretshusloven, at sager om forældremyndighed, der er mindre enkle, behandles af Familieretshuset, der foretager oplysning af sagen og tilbyder parterne rådgivning og konflikthåndtering. Finder parterne ikke en løsning på deres uenighed, indbringer Familieretshuset sagerne for familieretten til afgørelse.

De sager om forældremyndighed, der er omfattet af disse to regelsæt, vedrører sager efter § 11 i forældreansvarsloven om opløsning af fælles forældremyndighed, sager efter § 14 i forældreansvarsloven om etablering af fælles forældremyndighed og overførsel af eneforældremyndighed fra den ene forælder til den anden forælder, og sager efter §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven om forældremyndighed efter en forældremyndighedsindehavers død.

Efter § 6, stk. 2, nr. 11, i Familieretshusloven afgøres sager, hvor der ikke skal tages stilling til en tvist mellem to private parter med enkle undtagelser af Familieretshuset efter § 26 i Familieretshusloven.

Sager, der ikke vedrører forældremyndighed eller andre spørgsmål om forældreansvar, behandles efter § 26 i Familieretshusloven af Familieretshuset, der foretager oplysning af sagen og tilbyder parterne rådgivning og konflikthåndtering. Finder parterne ikke en løsning på deres uenighed, træffer Familieretshuset afgørelse i sagen. Det følger dog af lovens § 27, stk. 2, nr. 1, at Familieretshuset indbringer en sag for familieretten til afgørelse, når sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

Inden etableringen af det nye familieretlige system pr. 1. april 2019 blev afgørelser om forældremyndighed efter §§ 11 og 14 i forældreansvarsloven truffet af domstolene, mens afgørelser om forældremyndighed efter død efter §§ 15 og 15 a blev truffet af Statsforvaltningen med mulighed for domstolsprøvelse.

Grunden til, at det tidligere var Statsforvaltningen, der traf afgørelse i dødsfaldssagerne, var, at disse sager forudsætter en række sagsbehandlingsskridt, der er mere administrative end retlige. Det drejer sig navnlig om at fastslå, hvem der ønsker at få forældremyndigheden. Hertil kommer, at der i nogle sager ikke er nogen, der søger om at få forældremyndigheden, hvorfor Statsforvaltningen i samarbejde med kommunen i disse tilfælde skulle prøve at finde en egnet forældremyndighedsindehaver. Det følger således af § 57 i serviceloven, at hvis ingen har forældremyndigheden over et barn, skal kommunalbestyrelsen i fornødent omfang medvirke til, at der udpeges en egnet indehaver af forældremyndigheden. Endvidere skal kommunalbestyrelsen i fornødent omfang medvirke til, at der udpeges en egnet indehaver af forældremyndigheden, når Familieretshuset til brug for behandlingen af en sag efter § 15 a, stk. 1, i forældreansvarsloven anmoder kommunalbestyrelsen herom.

Resultatet af de nævnte undersøgelser kan være, at der er en, to eller flere, der ansøger om forældremyndigheden. Er der kun én ansøger, skal der alene tages stilling til, om det er bedst for barnet, at forældremyndigheden tillægges den pågældende. Der skal således i disse situationer ikke tages stilling til en tvist mellem to private parter.

Ved etableringen af det familieretlige system blev der ikke taget hensyn til, at de ganske få dødsfaldssager efter §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven på væsentlige punkter adskiller sig fra de øvrige forældremyndighedssager, navnlig at dødsfaldssagerne i modsætning til de øvrige forældremyndighedssager ikke indeholder en tvist mellem to forældre.

Det foreslås, at § 27, stk. 1, nr. 1, i forældreansvarsloven ændres således, at henvisningerne til §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven om forældremyndighed efter død udgår.

Den foreslåede ændring indebærer, at afgørelser efter §§ 15 og 15 a om forældremyndighed efter død som udgangspunkt træffes af Familieretshuset, hvis afgørelse kan indbringes for familieretten til prøvelse efter § 39 i Familieretshusloven. Dette omfatter både sager, hvor kun én person anmoder om at få forældremyndigheden, og sager, hvor to eller flere personer anmoder om at få forældremyndigheden.

Er der kun én ansøger, følger det af § 6, stk. 2, nr. 11, i Familieretshusloven, at afgørelsen altid træffes af Familieretshuset, da der ikke skal tages stilling til en tvist mellem to private parter.

Er der tale om en tvistsag, fordi der er to eller flere ansøgere, indbringer Familieretshuset sagen for familieretten til afgørelse, hvis der er tale om en kompleks sag omfattet af § 7 i Familieretshusloven, eller der er tale om en sag, der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, jf. § 27, stk. 2, nr. 1, i Familieretshusloven.

De tvistsager om forældremyndighed efter dødsfald, som Familieretshuset efter forslaget kan træffe afgørelse i, vil således navnlig være sager, hvor der ikke er tvivl om, hvem der skal have forældremyndigheden. Det drejer sig bl.a. om sager, hvor der er afholdt en samtale med barnet, der klart og utvetydigt har givet udtryk for, hvem det ønsker som forældremyndighedsindehaver, samt sager, hvor den ene ansøger gennem længere tid har haft en nær tilknytning til barnet, f.eks. den afdøde forældremyndighedsindehavers samlever, og den anden ansøger kun i begrænset omfang har haft kontakt med barnet.

De afgørelser om forældremyndighed, som Familieretshuset efter forslaget træffer, er efter § 39 i Familieretshusloven undergivet domstolsprøvelse.

Begrundelsen for forslaget er, at sager om forældremyndighed efter dødsfald som beskrevet ovenfor forudsætter en række sagsbehandlingsskridt, der er mere administrative end retlige. Det drejer sig navnlig om at fastslå, hvem der ønsker at få forældremyndigheden, eventuelt i samarbejde med kommunen.

Endvidere er der i flere af sagerne kun én ansøger, hvorfor der ikke skal tages stilling til en tvist mellem to private parter. Der er således ikke noget til hinder for, at sådanne sager kan afgøres af Familieretshuset. Indeholder sagen en partstvist, afgøres den dog kun af Familieretshuset, hvis der ikke er tale om en kompleks sag omfattet af § 7 i Familieretshusloven eller en sag, der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, jf. § 27, stk. 2, nr. 1, i Familieretshusloven.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1., samt til lovforslagets § 4, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 6

Efter § 34, stk. 1, i Familieretshusloven har afgørelser truffet af Familieretshuset som udgangspunkt virkning fra afgørelsestidspunktet. Det følger af lovens § 38, at når en afgørelse har virkning efter lovens § 34, kan den fuldbyrdes. Efter lovens § 34, stk. 2, kan Familieretshuset dog i en afgørelse bestemme, at afgørelsen har virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at det med § 34, stk. 2, foreslås det, at det i en afgørelse omfattet af § 34, stk. 1, kan bestemmes, at afgørelsen har virkning fra et andet tidspunkt end afgørelsestidspunktet. Det kan i f.eks. en afgørelse om børnebidrag bestemmes, fra hvilket tidspunkt bidraget skal betales.

Efter reglerne om ændringstidspunkter i kapitel 4 i bidragsbekendtgørelsen har en ændring af et børne- eller ægtefællebidrag som udgangspunkt virkning fra den første forfaldsdag efter afgørelsen. I en række situationer har ændringen dog virkning fra et tidligere tidspunkt.

Det foreslås, at § 34, stk. 2, i Familieretshusloven ændres således, at Familieretshuset ikke kan bestemme, at en afgørelse har virkning fra et tidligere tidspunkt end afgørelsestidspunktet.

Begrundelsen for forslaget er, at § 34, stk. 2, indeholder en sammenblanding af to regelsæt. Det første regelsæt drejer sig om, fra hvilket tidspunkt en afgørelse får virkning sådan, at afgørelsen kan tvangsfuldbyrdes. Det andet regelsæt drejer sig eksempelvis om, fra hvilket tidspunkt en afgørelse om ændring af størrelsen af et børne- eller ægtefællebidrag har virkning, dvs. fra hvilket tidspunkt bidragsbetaleren skal betale det ændrede bidrag.

Da bidragslovgivningen indeholder bestemmelser om, fra hvilket tidspunkt en ændring af et børne- eller ægtebidrag har virkning, er der ikke behov for, at Familieretshuset kan bestemme, at en afgørelse har virkning fra et tidligere tidspunkt end afgørelsestidspunktet. Det bemærkes videre, at der heller ikke i relation til andre afgørelsestyper er behov for at kunne bestemme, at en afgørelse har virkning fra et tidligere tidspunkt end afgørelsestidspunktet. Dette skyldes, at en afgørelse ikke kan fuldbyrdes m.v., før den er truffet (afgørelsestidspunktet).

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.

Til nr. 7

Efter § 37, stk. 1, i Familieretshusloven har en række af Familieretshusets afgørelser som udgangspunkt virkning to uger efter, at afgørelsen er truffet. Efter bestemmelsens nr. 3 gælder dette bl.a. for afgørelser efter §§ 52 og 53 i ægteskabsloven om ægtefællebidrag.

Efter § 52 i ægteskabsloven kan en af ægtefællerne truffet aftale om bidragspligten eller om bidragets størrelse ændres, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold vil være urimeligt at opretholde aftalen.

Efter lovens § 53, stk. 1, kan en afgørelse om ægtefællernes bidragspligt efter separation og skilsmisse ændres, såfremt væsentligt forandrede forhold og særlige grunde i øvrigt taler herfor. Efter bestemmelsens stk. 2 kan en afgørelse om bidragets størrelse ændres, såfremt omstændighederne taler derfor.

Indtil etableringen af det nye familieretlige system pr. 1. april 2019 blev afgørelser efter § 52 om ændring af aftaler om ægtefællebidrag og efter § 53, stk. 1, om ændring af afgørelser om en ægtefælles bidragspligt truffet af domstolene, mens afgørelser efter § 53, stk. 2, om ændring af afgørelser om bidragets størrelse blev truffet af Statsforvaltningen.

Efter de tidligere bestemmelser i § 454, stk. 1, 1. pkt., og § 480, stk. 1, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1284 af 14. november 2018, var ankefristen for domme efter bl.a. § 52 og § 53, stk. 1, i ægteskabsloven fire uger, men dommene kunne fuldbyrdes, når fuldbyrdelsesfristen på 14 dage var udløbet, medmindre dommen forinden var anket. Den familieretlige lovgivning indeholdt ikke bestemmelser om, fra hvilket tidspunkt de afgørelser, som Statsforvaltningen traf, havde virkning, men det er fast antaget, at de havde virkning fra afgørelsestidspunktet.

Det følger af §§ 26 og 27 i Familieretshusloven, at afgørelser om ægtefællebidrag som udgangspunkt træffes af Familieretshuset.

Det foreslås, at anvendelsesområdet for § 37, stk. 1, nr. 3, i Familieretshusloven ændres således, at bestemmelsen alene vil finde anvendelse på afgørelser efter § 52 og § 53, stk. 1, i ægteskabsloven om ændring af henholdsvis aftaler og afgørelser om pligten til at betale ægtefællebidrag.

Forslaget vil indebære, at de afgørelser, som Familieretshuset træffer efter § 52 i ægteskabsloven om ændring af aftaler om størrelsen af ægtefællebidrag og efter lovens § 53, stk. 2, om ændring af afgørelser om størrelse af et ægtefællebidrag, er omfattet af § 34, stk. 1, i Familieretshusloven, hvorefter afgørelser truffet af Familieretshuset som udgangspunkt har virkning fra afgørelsestidspunktet.

Begrundelsen for forslaget er, at afgørelser efter § 52 om ændring af aftaler om størrelsen af ægtefællebidrag og efter § 53, stk. 2, om ændring af afgørelser om størrelsen af ægtefællebidrag i lighed med andre afgørelser om størrelsen af ægtefællebidrag efter § 34 i Familieretshusloven som udgangspunkt bør have virkning fra afgørelsestidspunktet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.

Til § 2

Til nr. 1 og 2

Det følger af § 24, stk. 1, i ægteskabsloven, at et ægteskab omstødes efter påstand af den ene ægtefælle i en række situationer. Det drejer sig om situationer, hvor han ved ægteskabets indgåelse befandt sig i en tilstand, som udelukker evnen til at handle fornuftsmæssigt, hvor han blev tvunget til at indgå ægteskab, hvor han ved en fejltagelse blev viet til en anden end sin forlovede eller uden at ville indgå ægteskab, eller hvor han blev forledt til at indgå ægteskab ved, at han af den anden ægtefælle gennem falske oplysninger eller svigagtig fortællelse af sandheden blev vildledt om, hvem den anden er, eller om sådanne omstændigheder ved dennes tidligere liv, der med fuld føje ville have afholdt ham fra at indgå ægteskabet, og som endnu må tillægges en sådan betydning for forholdet mellem ægtefællerne, at ægteskabet ikke med rimelighed kan fordres opretholdt.

Uanset, at der i bestemmelserne henvises til "han" og "ham", finder bestemmelserne anvendelse på alle ægtefæller uanset køn.

Det foreslås, at § 24, stk. 1, i ægteskabsloven ændres således, at bestemmelsen bliver kønsneutral. Dette foreslås gennemført ved, at henvisningerne til "han" og "ham" i bestemmelsen ændres således, at der i stedet henvises til "den pågældende ægtefælle".

Begrundelsen for den foreslåede ændring er, at bestemmelsen finder anvendelse på alle ægtefæller uanset køn, og affattelsen af bestemmelsen bør derfor være kønsneutral.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.

Til nr. 3

Efter § 43 a i ægteskabsloven kan Familieretshuset behandle en sag om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab eller et ægteskabs beståen, hvis betingelserne i § 448 f i retsplejeloven er opfyldt.

Derimod findes der ikke regler om Familieretshusets internationale kompetence til at behandle sager efter § 58 i ægteskabsloven. Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af § 58 a, stk. 2, nr. 3, i ægteskabsloven, at i sager omfattet af kapitel 5 i ægteskabsloven træffer Familieretshuset eller familieretten afgørelse efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i Familieretshusloven. Kapitel 5 i ægteskabsloven omfatter § 58. Det følger af kapitel 9 i Familieretshusloven, navnlig § 26 og § 27, stk. 2, nr. 1, at Familieretshuset foretager oplysning af en sag efter § 58 i ægteskabsloven og tilbyder parterne rådgivning og konflikthåndtering. Finder parterne ikke en løsning på deres uenighed, træffer Familieretshuset afgørelse i sagen. Familieretshuset indbringer dog sagen for familieretten til afgørelse, når sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

Efter § 58 i ægteskabsloven kan en aftale om fordelingen af formuen, bidragspligten eller andre vilkår, som ægtefæller har indgået med henblik på separation eller skilsmisse, ændres eller erklæres for uforbindende, såfremt den skønnes urimelig for den ene ægtefælle på tidspunktet for dens indgåelse. Bestemmelsen omfatter alle økonomiske aftaler, der er indgået med henblik på en forestående separation eller skilsmisse. Henvisningen til andre vilkår er således ikke knyttet an til de vilkår for separation og skilsmisse, der følger af § 42, jf. §§ 49 og 55, i ægteskabsloven. Det drejer sig om pligten til at betale ægtefællebidrag efter separation og skilsmisse og om retten til fortsættelse et eventuelt beboelseslejemål.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse, i det omfang en sag om ændring af en aftale er omfattet af en særregel, eksempelvis § 17 i børnebidragsloven om ændring af aftaler om børnebidrag.

Bestemmelsen omfatter heller ikke aftaler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Ændring af sådanne aftaler behandles efter bestemmelserne herom i forældreansvarsloven.

Begrundes en anmodning om ændring af en aftale omfattet af § 58 med, at forholdene senere har forandret sig, finder bestemmelsen ikke anvendelse. Sådanne sager behandles af de almindelige domstole efter reglerne om ændring af aftaler i lov om aftaler og andre retshandler på formuerettens område (aftaleloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 193 af 2. marts 2016 med senere ændringer.

Med lovforslagets § 9, nr. 1, foreslås det, at der som § 448 h i retsplejeloven indsættes en bestemmelse om international kompetence til at behandle sager efter § 58 i ægteskabsloven, bortset fra sager om underholdspligt.

Det foreslås, at der som § 43 a, stk. 2, i ægteskabsloven indsættes en bestemmelse, hvorefter Familieretshuset kan behandle en sag efter § 58 i ægteskabsloven om ændring af en aftale indgået med henblik på separation eller skilsmisse om fordelingen af formuen eller om andre vilkår, hvis betingelserne i § 448 h i retsplejeloven er opfyldt.

I forhold til sager efter § 58 i ægteskabsloven bliver anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse begrænset, idet den ikke omfatter sager om underholdspligt. Dette skyldes, at danske myndigheders internationale kompetence til at behandle sager om underholdspligt, herunder sager om ændring af aftaler om underholdspligt, er reguleret af bestemmelserne herom i underholdspligtforordningen.

Begrundelsen for forslaget er, at der mangler regler om Familieretshusets internationale kompetence til at behandle sager efter § 58 i ægteskabsloven, bortset fra sager om underholdspligt.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.6. og til lovforslagets § 9, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Til § 3

Til nr. 1

Efter § 59, stk. 1, 1. pkt., i ægtefælleloven skal ansøgning om fastsættelse eller ændring af ægtefællebidrag efter ægteskabsloven og anmodning om indgivelse af en afgørelse for familieretten indgives til Familieretshuset ved anvendelse af den digitale løsning, som Familieretshuset stiller til rådighed. Efter bestemmelsens 2. pkt. afvises ansøgninger og anmodninger, der ikke indgives ved digital selvbetjening, som udgangspunkt af Familieretshuset. Efter 3. pkt. gælder dette dog ikke anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed.

Det foreslås, at i § 59, stk. 1, 1. pkt., i ægtefælleloven ændres anmodning om indgivelse af en afgørelse for familieretten til anmodning om indbringelse af en afgørelse for familieretten. Det foreslås videre, at 3. pkt. ændres således, at den også omfatter det offentlige ansøgninger om fastsættelse eller ændring af ægtefællebidrag efter ægtefælleloven.

Med det første forslag bringes ordlyden af bestemmelsen i 1. pkt. i overensstemmelse med andre bestemmelser om indbringelse af Familieretshusets afgørelser for familieretten, f. eks. § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven. Med det andet forslag bringes bestemmelsen i 3. pkt. i overensstemmelse med bestemmelsen i 1. pkt., der både omfatter ansøgninger om ægtefællebidrag og anmodninger om domstolsprøvelse.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 1.

Til § 4

Til nr. 1

§ 13, stk. 1, i forældreansvarsloven giver forældre mulighed for at aftale, at forældremyndigheden skal overføres fra den ene forælder til den anden. Aftalen skal anmeldes til Familieretshuset for at være gyldig. Er en sag om forældremyndighed indbragt for familieretten, kan anmeldelse ske hertil.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan forældremyndigheden ved aftale godkendt af Familieretshuset eller familieretten overføres til andre end forældre. Forældremyndigheden kan overføres til et ægtepar eller et samlevende par i forening, herunder til den ene forælder og dennes ægtefælle eller samlever. Bestemmelsen giver også en forælder, der har forældremyndigheden alene, mulighed for at aftale fælles forældremyndighed med sin ægtefælle eller samlever.

Bestemmelserne i § 13, stk. 1 og 2, i forældreansvarsloven giver mulighed for at indgå aftaler om placeringen af forældremyndighed i en række forskellige situationer. En aftale er dog efter bestemmelsens stk. 3 ikke gyldig, hvis aftalen er indgået inden barnets fødsel, eller aftalen er betinget eller tidsbegrænset. Endvidere er en aftale efter stk. 2 ikke gyldig, hvis der ydes vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste til forældremyndighedens indehaver.

Bestemmelserne i stk. 1 og 2 giver ikke mulighed for at indgå aftaler om placeringen af forældremyndighed i alle situationer. Eksempelvis giver bestemmelserne ikke mulighed for at aftale fælles forældremyndighed i følgende situation: Den ene forælder og dennes ægtefælle eller samlever har fået fælles forældremyndighed efter § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven. Hvis denne pågældende forælder, der har del i forældremyndigheden, dør, kan den afdøde forælders ægtefælle eller samlever, der efter dødsfaldet efter § 15 i forældreansvarsloven har forældremyndigheden alene, ikke indgå aftale om fælles forældremyndighed med den anden forælder.

Det følger af § 15, stk. 2, i forældreansvarsloven, at når en forælder dør, og forældrene ved dødsfaldet havde fælles forældremyndighed, kan andre i forbindelse med dødsfaldet anmode om forældremyndigheden, hvis barnet ved dødsfaldet ikke havde bopæl hos den efterlevende forælder. Det følger af bestemmelsens stk. 3, at når en forælder, der har forældremyndigheden alene, dør, kan en

efterlevende forælder og andre anmode om forældremyndigheden. Begge bestemmelser giver mulighed for, at etablere fælles forældremyndighed.

Det foreslås, at der i § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven som 3. pkt. indsættes en bestemmelse, der giver en forældremyndighedsindehaver mulighed for ved en aftale godkendt af Familieretshuset eller familieretten at aftale fælles forældremyndighed med en af barnets forældre, der hverken er forældremyndighedsindehaverens ægtefælle eller samlever.

Den foreslåede bestemmelse forudsætter ikke, at den anden af barnets forældre er død. Bestemmelsen finder således anvendelse i alle situationer, hvor en person, der ikke er forælder til barnet, har eneforældremyndighed og ønsker at have fælles forældremyndighed med en af barnets forældre.

Bestemmelsen giver ikke mulighed for at etablere fælles forældremyndighed for flere end to personer.

Når der er etableret fælles forældremyndighed efter den foreslåede bestemmelse, kræver alle væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold efter § 3, stk. 1, i forældreansvarsloven enighed mellem de to forældremyndighedsindehavere. Den forældremyndighedsindehaver, som barnet har bopæl hos, kan dog træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være.

Hvis de to forældremyndighedsindehavere efter § 18 a, stk. 1, i forældreansvarsloven aftaler, at barnet har delt bopæl, følger det dog af § 3, stk. 1, 3. pkt., i forældreansvarsloven, at afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv kræver enighed mellem forældremyndighedsindehaverne.

Bliver forældremyndighedsindehaverne uenige om forældremyndigheden, kan der efter § 11 i forældreansvarsloven træffes afgørelse om, hvorvidt den fælles forældremyndighed skal fortsætte, eller om en af dem skal have forældremyndigheden alene. Endvidere følger det af § 3, stk. 2, i forældreansvarsloven, at begge skal give samtykke til, at barnet forlader landet, herunder udrejser til Grønland eller Færøerne, eller til, at barnets ophold i udlandet, i Grønland eller på Færøerne forlænges ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte.

Familieretshusets eller familierettens godkendelse af aftalen kræver, at aftalen er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af § 36, stk. 1 og 3, i forældreansvarsloven, at der, inden en aftale om forældremyndighed efter § 13, stk. 2, godkendes, skal indhentes en erklæring fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden. Indhentelse af erklæringen kan dog undlades, hvis det må antages at være til skade for barnet eller medføre uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

Begrundelsen for forslaget er, at det efter en konkret vurdering kan være bedst for et barn, at en forældremyndighedsindehaver, der ikke er forælder til barnet, har mulighed for at aftale fælles forældremyndighed med en af barnets forældre, der hverken er forældremyndighedsindehaverens ægtefælle eller samlever. På den måde sikres det, at der er to personer, der har ret og pligt til drage omsorg for barnet og til at træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. Forældreansvarsloven bør ikke være til hinder for sådanne ordninger, når de er bedst for barnet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.2.

Til nr. 2

Forældreansvarsloven indeholder i §§ 15 og 15 a bestemmelser om placeringen af forældremyndighed, når en forælder eller forældremyndighedsindehaver dør.

Det følger af § 15, stk. 3, 1. pkt., at når en forælder, der har forældremyndigheden alene, dør, kan en efterlevende forælder og andre anmode om forældremyndigheden. Er der fælles forældremyndighed, og dør begge forældre, kan andre efter bestemmelsens 2. pkt. ligeledes anmode om forældremyndigheden.

Hvis den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, og den afdøde forælder havde forældremyndigheden alene, følger det af § 15 a, stk. 2, i forældremyndighedsloven, at § 15, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse. Dette indebærer, at en efterlevende forælder og andre kan anmode om forældremyndigheden.

Formålet med bestemmelserne er at sikre, at der udpeges en forældremyndighedsindehaver, hvis et dødsfald medfører, at et barn står uden forældremyndighedsindehaver.

Det følger af § 30 a, stk. 2, i forældreansvarsloven, at afgørelse om forældremyndighed efter død efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i Familieretshusloven træffes af enten af Familieretshuset eller familieretten. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

Det foreslås, at § 15, stk. 3, i Forældreansvarsloven ændres således, at det fremgår af bestemmelsen, at der skal udpeges en forældremyndighedsindehaver, hvis et dødsfald medfører, at et barn står uden forældremyndighedsindehaver. Dette vil også gælde i situationer, der er omfattet af § 15 a, stk. 2, da den bestemmelse indeholder en henvisning til § 15, stk. 3.

Begrundelsen af forslaget er, at det bør fremgå klart af § 15, stk. 3, og § 15 a, stk. 2, at der skal udpeges en forældremyndighedsindehaver, hvis et dødsfald medfører, at et barn står uden forældremyndighedsindehaver. Dette er i overensstemmelse med forarbejderne til bestemmelserne.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 1.

Til nr. 3

Efter § 23, stk. 1, i forældreansvarsloven har en forælder, som ikke har forældremyndigheden, ret til at få orientering om barnets forhold fra skoler, børneinstitutioner, social- og sundhedsvæsenet samt private sygehuse, privat praktiserende læger og tandlæger. En sådan forælder har desuden ret til at få udleveret dokumenter om barnets forhold, hvis disse findes på skoler og i børneinstitutioner. Der må dog ikke gives fortrolige oplysninger om forældremyndighedsindehaveren.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan de nævnte institutioner m.v. nægte at give konkrete oplysninger og udlevere dokumenter om barnets forhold, hvis det må antages at være til skade for barnet. Endvidere kan Familieretshuset efter bestemmelsens stk. 3 i særlige tilfælde efter anmodning fra indehaveren af forældremyndigheden eller fra en af de nævnte institutioner m.v. fratage den forælder, der ikke har forældremyndighed, adgangen til at få orientering og få udleveret dokumenter efter stk. 1. Afgørelsen har virkning fra det tidspunkt, hvor institutionen m.v. modtager meddelelse om afgørelsen.

Forældrenes ret til orientering m.v. bortfalder, hvis barnet adopteres. Det følger således af § 16 i adoptionsloven, at ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres barn. Samtidig bortfalder retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets oprindelige slægt. Adoption medfører således et fuldstændigt familieskifte. Når et barn er blevet bortadopteret, har barnets oprindelige forældre således ikke længere ret til orientering m.v. om barnet efter § 23 i forældreansvarsloven.

Adoptionsloven indeholder navnlig i §§ 9-11 bestemmelser om adoption uden samtykke fra barnets forældre. I disse situationer er det Ankestyrelsen, der træffer afgørelsen om adoption.

Det følger af § 32 a adoptionsloven, at når Ankestyrelsen efter lovens § 10, jf. § 9, stk. 1-3, har truffet afgørelse om, at et barn skal adopteres uden forældresamtykke, placeres barnet hos en adoptionsansøger.

Den midlertidige placering ophører, når Ankestyrelsen meddeler bevilling til adoption, eller retten afsiger dom om, at Ankestyrelsens afgørelse om adoption ophæves, og ankefristen herfor er udløbet.

Under den midlertidige placering har adoptionsansøgeren efter § 32 a, stk. 2, i adoptionsloven forældremyndigheden over barnet, jf. § 7 a, stk. 5, i forældreansvarsloven. Efter § 7 a, stk. 1 og 2, i

forældreansvarsloven har forældre, der sammen har adopteret et barn, fælles forældremyndighed. En forælder, der har adopteret et barn alene, har som udgangspunkt forældremyndigheden alene. Efter bestemmelsens stk. 5 gælder stk. 1 og 2 også for ansøgere med godkendelse som adoptant, der har fået et barn placeret efter § 32 a i adoptionsloven, så længe barnet er midlertidigt placeret.

Forældrene har fortsat ret til orientering m.v., selvom barnet efter § 32 a i adoptionsloven midlertidigt placeres hos en adoptionsansøger, der får forældremyndigheden over barnet.

§ 32 a i adoptionsloven og § 7 a, stk. 5, i forældreansvarsloven finder ikke anvendelse, når barnet adopteres uden forældresamtykke efter § 9, stk. 4, i adoptionsloven, der vedrører situationer, hvor barnet adopteres af den plejefamilie, som barnet inden adoptionssagens start var anbragt hos efter reglerne herom i serviceloven.

Barnets oprindelige forældre har ikke adgang til oplysninger om, hvem der adopterer barnet, når adoptionen gennemføres uden forældresamtykke. Forældrene har heller ikke adgang til oplysninger om, hvilke adoptionsansøgere barnet midlertidigt placeres hos.

De oprindelige forældre har dog efter adoptionen mulighed for at få tilsendt anonymiserede opfølgingsrapporter om barnet ca. hvert tredje år, indtil barnet fylder 18 år. Ifølge Adoptionsnævnets procedure bliver adoptivforældrene bedt om at udarbejde opfølgingsrapporterne i de år, hvor barnet fylder henholdsvis 4 år, 7 år, 10 år, 13 år og 16 år. Herudover udarbejder Familieretshuset en opfølgingsrapport ét år efter adoptionen. Det er dog ikke muligt at gennemtvinge udarbejdelsen af sådanne opfølgingsrapporter over for adoptanterne. Opfølgingsrapporterne opbevares af Adoptionsnævnet, og de oprindelige forældre har mulighed for at få tilsendt rapporterne automatisk, hvis de ønsker dette. De har også mulighed for på et senere tidspunkt at få tilsendt rapporterne, hvis de anmoder enten Familieretshuset eller Adoptionsnævnet om rapporterne.

Det foreslås, at der i § 23 i forældreansvarsloven som *stk. 4* indsættes en bestemmelse, hvorefter adgangen til at få orientering og få udleveret dokumenter efter bestemmelsens stk. 1 bortfalder, når barnet er midlertidigt placeret efter § 32 a i adoptionsloven. Det foreslås videre, at bortfaldet af orienteringsretten først har virkning fra det tidspunkt, hvor den pågældende skole, institutionen m.v. modtager meddelelse om, at barnet er midlertidigt placeret efter § 32 a i adoptionsloven.

Den foreslåede bestemmelse indebærer for det første, at barnets oprindelige forældre ikke længere har ret til orientering m.v. om barnet efter § 23 i forældreansvarsloven, når Ankestyrelsen har truffet afgørelse om, at barnet skal adopteres uden forældresamtykke efter § 10, jf. § 9, stk. 1-3, i adoptionsloven, og barnet derefter er blevet midlertidigt placeret hos en adoptionsansøger efter § 32 a i adoptionsloven.

Hvis retten ophæver Ankestyrelsens adoptionsafgørelse, og fristen for at anke dommen er udløbet, genindtræder forældrenes forældremyndighed over barnet, hvorefter forældrene som forældremyndighedsindehavere har ret til oplysninger om barnet.

Den foreslåede bestemmelse indebærer for det andet, at det påhviler de pågældende adoptionsansøgere at give besked til de relevante institutioner m.v. om, at orienteringsretten er bortfaldet.

Begrundelsen for forslaget er, at når Ankestyrelsen har truffet afgørelse om, at et barn kan adopteres uden forældresamtykke, og barnet er placeret midlertidigt hos en adoptionsansøger, der har fået forældremyndigheden over barnet, er de første væsentlige skridt henimod at gennemføre et fuldstændigt familieskifte for barnet taget. Med den midlertidige placering kan barnets tilknytning til adoptanten starte så tidligt i barnets liv som muligt med deraf følgende forbedrede muligheder for at give barnet en tryk og stabil opvækst.

I de omhandlede situationer er barnets forældre ikke enige i adoptionen, og nogle af disse forældre kan opsøge barnet eller de kommende adoptanter og dermed modarbejde det kommende familieskifte. Dette er ikke til barnets bedste, og det er vigtigt at kunne beskytte barnet herimod. De oplysninger, som forældrene

behøver for at kunne opsøge barnet og adoptanterne, kan de få gennem orienteringsretten efter § 23 i forældreansvarsloven. En midlertidig placering af et barn efter § 32 a i adoptionsloven bør derfor også indebære, at forældres orienteringsret m.v. bortfalder.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.5.

Til nr. 4

Forældreansvarsloven indeholder i kapitel 5 bestemmelser om midlertidige afgørelser om forældremyndighed.

Efter § 26 i forældreansvarsloven kan den myndighed, der behandler en sag om forældremyndighed, efter anmodning bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en endelig aftale eller afgørelse, som kan fuldbyrdes. Afgørelsen bortfalder, hvis anmodningen om, at der træffes afgørelse om forældremyndighed, tilbagekaldes eller afvises, eller hvis forældrene genoptager samlivet. Midlertidig forældremyndighed efter § 26 gælder således kun under behandlingen af forældremyndighedssagen.

Er indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, afgør Familieretshuset efter § 28 i forældreansvarsloven, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer. Det følger af bestemmelsen, at forældremyndigheden automatisk ophører, når forhindringen ikke længere er til stede, dvs. når den hidtidige forældremyndighedsindehaver igen er i stand til at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold.

Endelig indeholder § 27 i forældreansvarsloven bestemmelser om midlertidig forældremyndighed, når forældrene har fælles forældremyndighed, og der er risiko for, at den ene af dem vil bringe barnet ud af landet og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden. I disse situationer kan social- og indenrigsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, midlertidigt tillægge den anden forælder forældremyndigheden alene.

Bestemmelsen anvendes alene, når den ene forælder er i færd med at bortføre et barn til udlandet, og der derfor er et akut behov for at tillægge den anden forælder forældremyndigheden alene. Dermed får denne forælder efter § 3 i forældreansvarsloven mulighed for som eneforældremyndighedsindehaver at bestemme, hvor barnet skal opholde sig, og kan anmode om politiets bistand til at bringe bortførelsen af barnet til udlandet til ophør. Grundlaget for politiets indgriben er § 215 i straffeloven, hvorefter den, som unddrager en person under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg, kan straffes.

I praksis forudsætter anvendelse af § 27, at det ikke er muligt for Familieretshuset eller familieretten at træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndigheden efter § 26 i forældreansvarsloven, typisk fordi det akutte behov for en forældremyndighedsafgørelse opstår uden for Familieretshusets eller familierettens kontortid. De afgørelser, som social- og indenrigsministeren træffer efter § 27, træffes uden sædvanlig sagsoplysning, fordi der er meget kort tid til at tage stilling til anmodningen om eneforældremyndighed.

Bestemmelsen i § 27 finder anvendelse, uanset om der verserer eller ikke verserer en sag om forældremyndigheden over barnet hos Familieretshuset eller domstolene.

En afgørelse om eneforældremyndighed efter § 27 har samme retsvirkninger som andre forældremyndighedsafgørelser.

Efter § 30 i forældreansvarsloven kan social- og indenrigsministeren ændre en midlertidig afgørelse truffet efter lovens § 27. Ministerens afgørelser efter § 27 kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed, men afgørelserne kan indbringes for domstolene efter § 63 i grundloven.

Bestemmelsen i § 27 indeholder ikke bestemmelser om, hvor længe en forældremyndighedsafgørelse gælder. Det antages imidlertid, at en afgørelse efter § 27 bortfalder, når der foreligger en endelig aftale eller

afgørelse om forældremyndigheden, som kan fuldbyrdes, når en eventuel sag om forældremyndigheden tilbagekaldes eller afvises, eller hvis forældrene genoptager samlivet.

Dette indebærer, at en afgørelse efter § 27 kan være gældende i en længere periode, hvis ingen af forældrene indleder en forældremyndighedssag.

Det foreslås, at der i § 27 i forældreansvarsloven som stk. 2 og 3 indsættes to bestemmelser om bortfald af midlertidige afgørelser om forældremyndighed, der går ud på, at en forælder får forældremyndigheden alene.

Efter den første foreslåede bestemmelse i *stk. 2* gælder en afgørelse om eneforældremyndighed, der er truffet efter § 27, indtil der foreligger en endelig aftale eller afgørelse om forældremyndigheden, som kan fuldbyrdes, dog med forbehold for den foreslåede bestemmelse i stk. 3.

Efter den anden foreslåede bestemmelse i *stk. 3* bortfalder afgørelser om eneforældremyndighed efter § 27 i tre situationer.

For det første bortfalder afgørelser efter § 27 fire uger efter afgørelsestidspunktet, medmindre en af forældrene inden da har indgivet en anmodning om en afgørelse om forældremyndigheden til Familieretshuset efter § 31 i forældreansvarsloven. Denne betingelse er også opfyldt, hvis der på afgørelsestidspunktet verserede en forældremyndighedssag hos Familieretshuset eller domstolene.

For det andet bortfalder § 27-afgørelser, hvis den førnævnte forældremyndighedssag tilbagekaldes, eller hvis forældremyndighedssagen afvises af Familieretshuset eller domstolene, og afgørelsen herom er endelig, og for det tredje bortfalder afgørelserne, hvis forældrene genoptager samlivet.

Hvis en afgørelse om eneforældremyndighed efter § 27 bortfalder efter den foreslåede bestemmelse i stk. 3, genindtræder den fælles forældremyndighed, som forældrene havde forud for afgørelsen efter § 27.

Det bemærkes, at de foreslåede nye bestemmelser i § 27 principielt også finder anvendelse, når en afgørelse truffet efter § 27 søges ændret efter § 30 i forældreansvarsloven, da hjemlen til at træffe sådanne afgørelser er § 27, jf. § 30 i forældreansvarsloven. I praksis vil en sådan ændringsafgørelse indebære, at afgørelsen efter § 27, hvorved den ene forælder fik eneforældremyndighed, ændres således, at forældrene igen har fælles forældremyndighed. En sådan afgørelse er ikke omfattet af de foreslåede bortfaldsregler, der kun finder anvendelse på afgørelser, hvorved en forælder får forældremyndigheden alene.

Begrundelsen for de foreslåede ændringer af § 27 i forældreansvarsloven er, at bestemmelsen i lighed med §§ 26 og 28 i forældreansvarsloven bør indeholde regler om den tidsmæssige udstrækning af midlertidige afgørelser om forældremyndighed. Dermed bliver retstilstanden klar.

De foreslåede bestemmelser i stk. 2 og stk. 3, nr. 2 og 3, er i overensstemmelse med den ordning, der er gældende på ulovbestemt grundlag.

Begrundelsen for den foreslåede bestemmelse i stk. 3, nr. 1, er, at midlertidige afgørelser om eneforældremyndighed efter § 27 træffes på ufuldstændigt grundlag for at løse en akut opstået situation. Afgørelserne bør derfor afløses af forældremyndighedsafgørelser truffet af familieretten eller undtagelsesvist af Familieretshuset efter sædvanlig sagsoplysning, herunder navnlig inddragelse af barnet. Tager ingen af forældrene initiativ til, at der træffes en sådan afgørelse, bør den midlertidige afgørelse bortfalde med den virkning, at forældrene igen har fælles forældremyndighed over barnet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.3.

Til § 5

Til nr. 1

Børnebortførelsesloven indeholder bl.a. regler om behandlingen af anmodninger om tilbagegivelse efter Haagerbørnebortførelseskonventionen af børn, der er bortført til Danmark fra en anden konventionsstat. Loven fastlægger også i overensstemmelse med konventionen betingelserne for at tilbagegive et bortført barn.

Formålet med konventionen er at sikre, at bortførte børn tilbagegives således, at afgørelsen om uenigheden mellem forældrene om forældreansvaret i forhold til barnet kan blive afgjort til barnets bedste i det land, hvor barnet boede på bortførelsestidspunktet. Det må således ikke være muligt for en forælder at bortføre et barn til et andet land, hvor den pågældende forælder har bedre muligheder for få forældreansvaret over barnet.

Det følger af § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven, at børn, som ulovligt er ført her til landet, eller som ulovligt tilbageholdes her, efter anmodning skal tilbagegives til den, som barnet tilbageholdes fra, hvis barnet umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen havde bopæl i en stat, som har tiltrådt Haagerbørnebortførelseskonventionen. Det er således udgangspunktet, at et bortført barn skal tilbagegives.

Ved § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven er artikel 8 i Haagerbørnebortførelseskonventionen blevet inkorporeret i dansk ret. Det fremgår af artikel 8, at enhver person, institution eller anden myndighed, som gør gældende, at et barn er blevet bortført eller tilbageholdt i strid med forældremyndigheden, kan anmode centralmyndigheden enten i den stat, hvor barnet har bopæl, eller i enhver anden kontraherende stat om bistand til at sikre, at barnet tilbagegives.

Det fremgår ikke af artikel 8, til hvem et bortført barn skal tilbagegives, hvis betingelserne for tilbagegivelse er opfyldt.

Efter konventionens artikel 13, stk. 1, litra b, der er inkorporeret i dansk ret ved § 11 i børnebortførelsesloven, kan tilbagegivelse af et bortført barn bl.a. nægtes, hvis der er en alvorlig risiko for, at tilbagegivelsen vil være til skade for barnets sjælelige eller legemlige sundhed eller på anden måde sætte det i en situation, som barnet ikke bør tåle. Bestemmelsen finder f.eks. anvendelse, hvis der er risiko for, at den forælder, som barnet er bortført fra, efter en eventuel tilbagegivelse af barnet vil udøve vold, herunder psykisk vold, over for barnet eller den anden forælder.

Ud over betingelserne i § 10, stk. 1, skal en afgørelse om tilbagegivelse af et barn altid være til barnets bedste.

Sager om tilbagegivelse af bortførte børn behandles i Danmark af familieretten. Det er op til myndighederne i det land, hvor barnet boede på bortførelsestidspunktet, at tage stilling til, hvad der er bedst for barnet i relation til placeringen af forældreansvaret over for barnet, herunder at træffe midlertidige afgørelser herom.

Det foreslås, at § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, at et bortført barn, der tilbagegives, skal tilbagegives til den, som barnet tilbageholdes fra. Dermed bringes ordlyden af bestemmelsen i overensstemmelse med artikel 8 i konventionen.

Med den foreslåede ændring af § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven får familieretten bedre muligheder for at træffe afgørelse om tilbagegivelse af et bortført barn til barnets bedste. Dette skyldes, at Familieretten ved en afgørelse om, at et bortført barn skal tilbagegives, kan tage stilling til, til hvem og hvordan barnet skal tilbagegives.

En tilbagegivelse kan eksempelvis foregå på den måde, at bortføreren tager med barnet tilbage til det land, hvor barnet boede på bortførelsestidspunktet. Hvis der er behov for det, kan der i det pågældende land være truffet foranstaltninger til beskyttelse af barnet og/eller bortføreren mod voldelige overgreb fra den anden forælder, f.eks. i form af mulighed for ophold på en hemmelig adresse eller et krisecenter. Tilbagegivelsen kan endvidere ske til myndighederne i det land, hvor barnet boede på bortførelsestidspunktet, således at disse myndigheder sikrer, at barnet ikke udsættes for vold.

Tilbagegivelsen kan også foregå på andre måder, der sikrer, at barnet og/eller bortføreren ikke udsættes for vold.

Det bemærkes, at den foreslåede ændring ikke er til hinder for, at tilbagegivelsen sker til den forælder, som barnet blev bortført fra, forudsat at retten vurderer, at tilbagegivelse på denne måde ikke vil være til skade for barnets sjælelige eller legemlige sundhed eller på anden måde sætte barnet i en situation, som det ikke bør tåle.

Social- og Indenrigsministeriet, der efter § 2 i bekendtgørelse nr. 453 af 18. juni 1991 om ikrafttræden af lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser) er centralmyndighed i Danmark for Haagerbørnebortførelseskonventionen, kan være behjælpelig med at etablere kontakt med myndighederne i det land, hvor barnet boede på bortførelsestidspunktet, med henblik på at undersøge mulighederne for, at der træffes foranstaltninger til sikring af, at tilbagegivelse af barnet ikke vil være til skade for barnets sjælelige eller legemlige sundhed eller på anden måde sætte det i en situation, som barnet ikke bør tåle.

Begrundelsen for forslaget er, at ved § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven er artikel 8 i Haagerbørnebortførelseskonventionen ikke blevet korrekt inkorporeret i dansk ret, idet det i modstrid med konventionens artikel 8 fremgår af § 10, stk. 1, at barnet i givet fald til tilbagegives til den forælder, som barnet blev bortført fra. Ved den foreslåede ændring af § 10, stk. 1, sikres det, at konventionens artikel 8 er inkorporeret korrekt i dansk ret.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.3.

Til § 6

Til nr. 1

Efter § 4, stk. 1, i navneloven kan et navn tages som efternavn i en række situationer. Det følger af bestemmelsens stk. 2-4, at der er situationer, hvor man ikke kan tage et bestemt efternavn. Efter bestemmelsens stk. 4, 1. pkt., kan et navn ikke tages, hvis det betegner det modsatte køn i forhold til den, der skal bære navnet. Bestemmelsens 2. pkt. giver dog social- og indenrigsministeren mulighed for at fastsætte regler, der for transseksuelle personer gør undtagelser herfra.

Efter § 7, stk. 1, i navneloven kan et navn tages som efternavn i en række situationer. Det følger dog af bestemmelsens stk. 2, 1. pkt., at et efternavn ikke må betegne det modsatte køn i forhold til den, der skal bære navnet. Bestemmelsens stk. 3 giver dog social- og indenrigsministeren mulighed for at fastsætte regler, der for transseksuelle personer gør undtagelse fra bestemmelsen i stk. 2.

Efter § 13, stk. 1, i navneloven kan man som fornavn tage en række navne. Det følger dog af bestemmelsens stk. 2, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn i forhold til den, der skal bære navnet. Efter bestemmelsens stk. 3 kan social- og indenrigsministeren fastsætte nærmere regler om, at personer, der er transseksuelle eller ganske må ligestilles hermed, ikke er omfattet af forbuddet i stk. 2.

Det foreslås, at i bestemmelserne i § 4, stk. 4, 2. pkt., § 7, stk. 3, 2. pkt., og § 13, stk. 3, 2. pkt., i navneloven ændres henvisningen til transseksuel således, at der i stedet henvises til transkønnet.

Begrundelsen for forslaget er, at i dag anvendes udtrykket transkønnet i stedet for transseksuel om personer, hvis kønsidentitet eller kønsudtryk i større eller mindre grad ikke er i overensstemmelse med deres medfødte køn.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.7.

Til nr. 2 og 3

Efter § 16, stk. 1-4, i navneloven indgives ansøgning om navngivning og navneændring til personregisterføreren i sognet. I de sønderjyske landsdele indgives ansøgningen dog til

personregisterføreren i kommunen. Sagerne afgøres som udgangspunkt af personregisterførerne, men visse sager videresendes til Familieretshuset. De sager, der videresendes til Familieretshuset, afgøres efter § 26, jf. § 27, stk. 2, i Familieretshusloven som udgangspunkt af Familieretshuset. Familieretshuset indbringer dog bl.a. navnesager, der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, for familieretten til afgørelse.

Efter § 16 a, stk. 1, i navneloven skal ansøgning om navngivning og navneændring indgives til personregisterføreren ved anvendelse af den digitale løsning, som Kirkeministeriet stiller til rådighed (digital selvbetjening).

Det følger af § 19 i navneloven, at navneændring og navngivning endvidere kan ske ved adoptionsbevilling. Efter § 1, stk. 1, i adoptionsloven meddeles adoption ved bevilling, der som udgangspunkt udfærdiges af Familieretshuset. Bevilling til adoption udfærdiges dog af Ankestyrelsen, når det drejer sig om meddelelse af adoption uden samtykke fra barnets forældre efter § 9 i adoptionsloven. Ankestyrelsens adgang til at udfærdige disse adoptionsbevillinger blev indsat i adoptionsloven ved § 1, nr. 1, i lov 497 af 1. maj 2019 om ændring af adoptionsloven, lov om social service og forskellige andre love (Kontinuitet og enkle forløb for børn, der adopteres uden samtykke). Sager om navngivning og navneændring i forbindelse med adoption behandles således ikke af personregisterførerne, og navneansøgningen indgives derfor i praksis til den myndighed, der skal udfærdige adoptionsbevillingen, dvs. Familieretshuset eller Ankestyrelsen.

Det foreslås, at der i § 16 i navneloven som *stk. 5* indsættes en bestemmelse, hvorefter bestemmelserne i § 16, stk. 1-4, ikke gælder ved ansøgning om navngivning og navneændring, der indgives i forbindelse med anmodning om udstedelse af adoptionsbevilling. Det foreslås videre, at det i § 19 i navneloven præciseres, at bestemmelsen finder anvendelse ved udfærdigelse af adoptionsbevilling, uanset om bevillingen udfærdiges af Familieretshuset eller Ankestyrelsen.

De foreslåede ændringer indebærer, at ansøgning om navngivning og navneændring, der hænger sammen med en adoption, skal indgives til den myndighed, der behandler adoptionssagen og udsteder adoptionsbevillingen, dvs. Familieretshuset eller Ankestyrelsen.

Begrundelsen for de foreslåede ændringer er, at det bør fremgå af navneloven, at ansøgning om navngivning eller navneændring i forbindelse med adoption ikke indgives til personregisterføreren men til den myndighed, der skal udfærdige adoptionsbevillingen. Det bør ligeledes fremgå af navneloven, at afgørelse om navngivning og navneændring i forbindelse med adoption træffes af den myndighed, der skal udfærdige adoptionsbevillingen, dvs. af enten Familieretshuset eller Ankestyrelsen. Med forslaget lovfæstes den gældende ordning.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.5.

Til nr. 4

Det fremgår af navneloven, at Familieretshuset træffer afgørelse om navngivning og navneændring i en række situationer. Efter lovens § 16, stk. 3, og § 16, stk. 4, 1. pkt., drejer det sig om nogle af de navneansøgninger, der indgives til personregisterførerne, og som personregisterførerne videresender til Familieretshuset til afgørelse. Efter lovens § 19 drejer det sig om afgørelse om navngivning og navneændring i forbindelse med Familieretshusets udstedelse af adoptionsbevilling efter § 1, stk. 1, 1. pkt., i adoptionsloven. Det drejer sig videre om de afgørelser om navne, som personregisterføreren træffer, og som efter § 21, stk. 1, 1. pkt., i navneloven påklages til Familieretshuset.

Det følger af § 21, stk. 1, 2. pkt., i navneloven og § 39 i Familieretshusloven, at Familieretshusets afgørelser efter § 16, stk. 3, og § 16, stk. 4, 1. pkt., i navneloven kan indbringes for familieretten til prøvelse efter bestemmelserne herom i Familieretshusloven. Det følger dog af § 448 d, stk. 2, i retsplejeloven, at familieretten kan afvise at behandle en sag om en afgørelse, som Familieretshuset har truffet som klageinstans efter § 21, stk. 1, 1. pkt., i navneloven, hvis sagen ikke er principiel eller har generel betydning.

Efter § 39, stk. 2, i Familieretshusloven indgives anmodning om, at Familieretshuset indbringer en afgørelse for familieretten, til Familieretshuset, der indbringer afgørelsen for familieretten.

Efter ordlyden af § 21, stk. 1, 2. pkt., i navneloven finder bestemmelsen ikke anvendelse på de navneafgørelser, som Familieretshuset træffer efter § 19 i navneloven, ligesom § 21, stk. 1, 2. pkt., heller ikke finder anvendelse, når Familieretshuset træffer afgørelse i en sag, hvor en navneafgørelse truffet af personregisterføreren er blevet påklaget til Familieretshuset. I disse to situationer kan Familieretshuset afgørelser prøves af domstolene efter § 63 i grundloven. En sådan retssag skal den pågældende part selv anlægge mod Familieretshuset, og sagen behandles ikke af familieretten, men af de almindelige domstole. Parten kan således ikke nøjes med at anmode Familieretshuset om at indbringe sagen for familieretten til prøvelse.

Det bemærkes, at med lovforslagets § 6, nr. 3, foreslås § 19 i navneloven præciseret således, at bestemmelser finder anvendelse ved navngivning og navneændring i forbindelse med udfærdigelse af adoptionsbevilling, uanset om bevillingen udfærdiges af Familieretshuset eller Ankestyrelsen.

Det foreslås, at § 21, stk. 1, i navneloven ændres således, at alle de navneafgørelser, som Familieretshuset træffer, kan indbringes for familieretten til prøvelse efter bestemmelserne herom i Familieretshusloven, dog med de begrænsninger, der følger af § 448 d, stk. 2, i retsplejeloven.

Begrundelsen for forslaget er, at de navneafgørelser, som Familieretshuset træffer i forbindelse med udstedelse af adoptionsbevilling og ved behandlingen af klager over personregisterførernes navneafgørelser, på samme måde som Familieretshusets øvrige navneafgørelser bør kunne indbringes for familieretten til prøvelse efter bestemmelserne herom i Familieretshusloven.

Forslaget indebærer, at en part kan anmode Familieretshuset om, at en navneafgørelse omfattet af forslaget indbringes for familieretten til prøvelse, og at parten derfor ikke behøver at anlægge retssag mod Familieretshuset herom. Herudover indebærer forslaget, at de omhandlede navneafgørelser prøves af familieretten som andre navneafgørelser, og at de ikke prøves af de almindelige domstole.

Det bemærkes, at der ikke foreslås en tilsvarende domstolsprøvelse af Ankestyrelsens navneafgørelser i forbindelse med udfærdigelse af adoptionsbevilling. Dette skyldes, at den foreslåede domstolsprøvelse i forhold til Familieretshusets navneafgørelser efter § 21, stk. 1, 2. pkt., i navneloven, der henviser til reglerne i Familieretshusloven om domstolsprøvelse af Familieretshusets familieretlige afgørelser, er et led i det nye familieretlige system. Ankestyrelsen er ikke en del af det nye familieretlige system, og Ankestyrelsens navneafgørelser bør således alene kunne prøves af domstolene efter § 63 i grundloven.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.7.

Til § 7

Til nr. 1

Reglerne om faderskab og medmoderskab findes i børneloven. Loven indeholder indledningsvist i kapitel 1 og 1 a regler om registrering af henholdsvis faderskab og medmoderskab i forbindelse med fødslen.

Faderskab registreres som udgangspunkt af personregisterførerne. Registreringen er reguleret af to regelsæt.

Det første regelsæt vedrører børn, der fødes af en kvinde, der er gift med en mand. I så fald anses kvindes ægtemand som udgangspunkt som far til barnet efter pater est-reglen i § 1, stk. 1, i børneloven.

Det andet regelsæt vedrører børn, der fødes af en ugift kvinde. Her anses en mand efter § 2, stk. 1, i børneloven som far til barnet, hvis han og moren skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet. Registrering af faderskabet foretages af personregisterføreren i forbindelse med

registreringen af barnets fødsel på grundlag af en omsorgs- og ansvarserklæring, som begge parter har underskrevet.

Registrering af faderskab foretages i enkelte situationer af Familieretshuset. Det drejer sig om situationer, hvor et barn fødes af en kvinde, der er gift med en kvinde eller har en registreret partner. I disse situationer registreres sæddonoren som far til barnet efter § 1 a, stk. 1, i børneloven, når kvinden er behandlet med assisteret reproduktion af en sundhedsperson, barnet må antages at være blevet til ved denne behandling, og manden skriftligt har erklæret, at han skal være barnets far.

Registrering af medmoderskab foretages altid af Familieretshuset. Registreringen er reguleret af to regelsæt.

Det første regelsæt vedrører børn, der fødes af en kvinde, der er gift med en kvinde eller har en registreret partner. I disse situationer registreres ægtefællen eller partneren som medmor til barnet efter § 3 a, stk. 1, i børneloven, når kvinden er blevet behandlet med assisteret reproduktion af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, barnet må antages at være blevet til ved denne behandling, og kvindens ægtefælle eller registrerede partner skriftligt har erklæret, at hun skal være barnets medmor. Registreringen af medmoderskabet foretages af Familieretshuset i forbindelse med registrering af barnets fødsel.

Det andet regelsæt vedrører børn, der fødes af en ugift kvinde. I disse situationer anses en kvinde efter § 3 b, stk. 1, i børneloven som medmor til barnet, hvis hun og moren skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet, kvinden er blevet behandlet med assisteret reproduktion af en sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, barnet må antages at være blevet til ved denne behandling, og kvindens partner skriftligt har erklæret, at hun skal være barnets medmor. Registreringen af dette medmoderskab foretages af Familieretshuset i forbindelse med registrering af barnets fødsel.

Det fremgår af § 2, stk. 1, og § 3 b, stk. 1, i børneloven, at registrering af faderskab og medmoderskab på grundlag af en omsorgs- og ansvarserklæring foretages i forbindelse med registreringen af barnets fødsel hos personregisterføreren. Det er i forarbejderne til børneloven forudsat, at faderskab og medmoderskab kun kan registreres inden for to uger efter fødslen. Når et faderskab eller et medmoderskab ikke er blevet registreret inden for denne frist, rejser Familieretshuset efter § 7, stk. 1, i børneloven sag om faderskab og medmoderskab efter bestemmelserne i kapitel 2 i børneloven.

Det foreslås, at § 7, stk. 1, i børneloven ændres således, at det fremgår af bestemmelsen, at Familieretshuset først skal rejse en sag om faderskab eller medmoderskab, hvis faderskabet eller medmoderskabet ikke er blevet registreret inden fire uger fra barnets fødsel. Forslaget indebærer, at personregisterførerne kan registrere faderskab inden for fire uger efter barnets fødsel, og at personregisterføreren, når der er forløbet fire uger fra fødslen, skal fremsende de sager, hvor faderskabet til et barn ikke har kunnet registreres, til Familieretshuset. I disse sager vil Familieretshuset derefter rejse en faderskabssag.

I relation til medmoderskab indebærer forslaget, at Familieretshuset kan registrere medmoderskab inden for fire uger efter barnets fødsel, og at Familieretshuset derefter rejser en medmoderskabssag, hvis medmoderskabet ikke er blevet registreret inden for denne frist. Baggrunden for forslaget er, at Familieretshuset modtager et større antal sager om faderskab til behandling fra personregisterførerne, fordi forældre ikke husker at foretage det nødvendige i forhold til en registrering af faderskabet hos personregisterføreren inden to uger efter barnets fødsel. Forlænges registreringsfristen, vil flere af disse forældre få faderskabet registreret hos den myndighed, der har til opgave at sørge for registrering af faderskab i forbindelse med barnets fødsel. Dermed kan registreringen også foretages på et tidligere tidspunkt. Samtidig kan det undgås, at personregisterførerne skal orientere Familieretshuset om, at der er født et barn, hvor der ikke er registreret et faderskab, og at Familieretshuset modtager sager, som Familieretshuset ikke behøver at behandle, fordi betingelserne for registrering af faderskabet er opfyldt.

For at sikre parallelitet mellem behandlingen af sager om faderskab og om medmoderskab foreslås det, at også fristen for registrering af faderskab og medmoderskab hos Familieretshuset forlænges til fire uger,

selvom den praktiske betydning heraf er mindre, da det også er Familieretshuset, der skal behandle eventuelle sager om faderskab og medmoderskab.

Social- og indenrigsministeren kan efter § 33, stk. 1, i børneloven bl.a. fastsætte regler om personregisterførernes og Familieretshusets registrering af faderskab og medmoderskab. Med hjemmel heri vil der bl.a. blive fastsat regler, der pålægger personregisterførerne og Familieretshuset at sende en rykker til de ugifte forældre to uger efter barnets fødsel, hvis der ikke inden da er indleveret en omsorg- og ansvarserklæring.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.4.

Til nr. 2

§ 14, stk. 1-6, i børneloven regulerer en mands anerkendelse over for Familieretshuset af faderskabet til et barn og en kvindes tilsvarende anerkendelse over for Familieretshuset af medmoderskabet til et barn. Efter § 14, stk. 9, i børneloven skal den mand, som anerkender faderskabet, eller den kvinde, der anerkender medmoderskabet, inden anerkendelsen være gjort bekendt med retsvirkningerne af anerkendelsen og med, at sagen kan kræves afgjort ved retten.

Som led i etableringen af det nye familieretlige system blev børneloven ændret ved § 6 i 2018-følgeloven. I den forbindelse blev der i børneloven som § 32 a, stk. 2, indsat en bestemmelse, hvorefter afgørelser om faderskab og medmoderskab og om genoptagelse af en sag om faderskab og medmoderskab træffes efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i Familieretshusloven af Familieretshuset eller familieretten.

Sager om faderskab eller medmoderskab behandles efter § 26 i Familieretshusloven af Familieretshuset, der foretager oplysning af sagen og tilbyder parterne rådgivning og konflikthåndtering. Finder parterne ikke en løsning på deres uenighed, træffer Familieretshuset afgørelse i sagen. Det følger dog af lovens § 27, stk. 2, nr. 1, at Familieretshuset indbringer en sag om faderskab eller medmoderskab for familieretten til afgørelse, når sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

Det foreslås, at § 14, stk. 9, i børneloven ændres således, at den mand, som anerkender faderskab, eller den kvinde, der anerkender medmoderskab, inden anerkendelsen skal være gjort bekendt med retsvirkningerne af anerkendelsen og med, at sagen kan kræves afgjort af Familieretshuset eller familieretten, afhængigt af hvilken myndighed der efter §§ 26 og 27 i Familieretshusloven skal træffe afgørelse i den konkrete sag.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 1.

Til § 8

Til nr. 1

Lov om anerkendelse af nordiske faderskabsafgørelser og om ændring af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav (den nordiske faderskabslov) indeholder bestemmelser om, i hvilket omfang afgørelser m.v. om faderskab, der er truffet i Finland, Island, Norge eller Sverige, anerkendes her i landet.

Loven indeholder i § 5 en ændring af lov nr. 300 af 8. juni 1977 om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav og om ændring af retsplejeloven.

Det foreslås, at *lovens titel* ændres til lov om anerkendelse af nordiske afgørelser om faderskab og medmoderskab.

Begrundelsen for forslaget er for det første, at der med lov nr. 652 af 12. juni 2013 om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love (Medmoderskab m.v.) blev indført mulighed for i Danmark at etablere medmoderskab, der har samme retsvirkninger som faderskab. Der er i de øvrige nordiske lande ligeledes indført mulighed for at etablere medmoderskab. Det foreslås derfor med

den i lovforslagets § 8, nr. 3, foreslåede ændring af den nordiske faderskabslov, at loven også omfatter anerkendelse af medmoderskab fastslået i de andre nordiske lande. Som konsekvens heraf foreslås det, at lovens titel ændres således, at den afspejler, at loven også vedrører medmoderskab.

Begrundelsen for forslaget er for det andet, at der ikke er behov for i titlen at henvise til, at loven også indeholdt en ændring af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav og om ændring af retsplejeloven.

Der henvises til lovforslagets § 8, nr. 3, og bemærkningerne hertil samt til de almindelige bemærkninger, punkt 2.4.

Til nr. 2

Efter § 1 i den nordiske faderskabslov har retskraftig dom om faderskab, der er afsagt af en finsk, islandsk, norsk eller svensk domstol, bindende virkning her i landet. Fastsættelse af faderskab i Finland, Island, Norge eller Sverige, der er sket på anden måde end ved dom, har efter lovens § 2 ligeledes bindende virkning her i landet.

En udenlandsk faderskabsdom efter § 1 eller en fastsættelse af faderskab i udlandet efter § 2 har dog efter lovens § 3 ikke bindende virkning her i landet i en række situationer. Det drejer sig bl.a. efter bestemmelsens nr. 1 om situationer, hvor den udenlandske faderskabsdom eller -fastsættelse er i strid med en dom, der har bindende virkning her i landet, og som er afsagt i en sag, som var blevet anlagt, før den udenlandske retssag blev anlagt, eller før den udenlandske fastsættelse fandt sted.

Det foreslås, at henvisningerne i § 3, nr. 1, i den nordiske faderskabslov til domme om faderskab og til tidspunktet for anlæggelse af retssag om faderskab ændres således, at der i stedet henvises til afgørelser om faderskab og medmoderskab og til tidspunktet for indledning af sag om faderskab eller medmoderskab.

De foreslåede ændringer er begrundet i, at det følger af § 32 a, stk. 2, i børneloven, at afgørelser om faderskab og medmoderskab træffes af enten Familieretshuset eller familieretten. Indtil § 32 a, stk. 2, blev indsat i børneloven ved 2018-følgeloven, blev afgørelser om faderskab alene truffet af domstolene. Med den foreslåede ændring af § 3, nr. 1, i den nordiske faderskabslov bringes bestemmelsen i overensstemmelse med kompetencefordelingen i børneloven, hvor afgørelser om faderskab og medmoderskab kan træffes af både domstolene ved dom og administrativt ved afgørelse.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 1.

Til nr. 3

Efter § 1 i den nordiske faderskabslov har retskraftig dom om faderskab, der er afsagt af en finsk, islandsk, norsk eller svensk domstol, bindende virkning her i landet. Med dom ligestilles forlig indgået for en domstol. Fastsættelse af faderskab i Finland, Island, Norge eller Sverige, der er sket på anden måde end ved dom, har efter lovens § 2 ligeledes bindende virkning her i landet.

En faderskabsdom efter § 1 eller en fastsættelse af faderskab efter § 2 har dog efter lovens § 3 ikke bindende virkning her i landet i en række situationer. Det drejer sig bl.a. efter § 3, nr. 1 og 2, om situationer, hvor den udenlandske faderskabsdom eller -fastsættelse er i strid med en afgørelse om faderskab, der har bindende virkning her i landet, efter bestemmelsens nr. 3 om situationer, hvor der her eller i udlandet verserer en sag om faderskabet, hvis afgørelse kan få bindende virkning her i landet, hvis der her eller i udlandet verserer en sag om faderskabet ved en domstol, hvis afgørelse kan få bindende virkning her i landet, såfremt den verserende sag er anlagt, før den udenlandske retssag blev anlagt, eller før fastsættelsen fandt sted, og efter bestemmelsens nr. 4 om situationer, hvor anerkendelse af et udenlandsk faderskab ville være åbenbart uforenelig med grundlæggende danske retsprincipper.

Verserer retssag om faderskabet i Finland, Island, Norge eller Sverige, skal en senere i Danmark anlagt faderskabssag efter lovens § 4 afvises eller udsættes, indtil der er afsagt retskraftig dom i den udenlandske sag.

Den nordiske faderskabslov finder ikke anvendelse på medmoderskab, men det antages, at medmoderskab etableret i et af de andre nordiske lande på ulovbestemt grundlag anerkendes i Danmark, dog med de undtagelser der følger af lovens § 3.

Det foreslås, der er i den nordiske faderskabslov som § 4 a indsættes en bestemmelse, hvorefter lovens §§ 1-4 finder tilsvarende anvendelse på medmoderskab. Ændringen betyder navnlig, at det lovgivningsmæssigt sikres, at medmoderskab etableret i et af de andre nordiske lande anerkendes i Danmark, dog med de undtagelser der følger af lovens § 3.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at med lov nr. 652 af 12. juni 2013 om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love (Medmoderskab m.v.) blev der i Danmark indført mulighed for etablering af medmoderskab, der har samme retsvirkninger som faderskab. Tilsvarende lovgivning er indført i de øvrige nordiske lande, og der er derfor behov for at lovfæste anerkendelse af medmoderskab fra de øvrige nordiske lande på lige fod med faderskab.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.4.

Til § 9

Til nr. 1 og 2

Efter § 58 i ægteskabsloven kan en aftale om fordelingen af formuen, bidragspligten eller andre vilkår, som ægtefæller har indgået med henblik på separation eller skilsmisse, ændres eller erklæres for uforbindende, såfremt den skønnes urimelig for den ene ægtefælle på tidspunktet for dens indgåelse. Bestemmelsen omfatter alle økonomiske aftaler, der er indgået med henblik på en forestående separation eller skilsmisse. Henvisningen til andre vilkår er således ikke knyttet an til de vilkår for separation og skilsmisse, der følger af § 42, jf. §§ 49 og 55, i ægteskabsloven. Det drejer sig om pligten til at betale ægtefællebidrag efter separation og skilsmisse og om retten til fortsættelse et eventuelt beboelseslejemål.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse, i det omfang sag om ændring af en aftale er omfattet af en særregel, eksempelvis § 17 i børnebidragsloven om ændring af aftaler om børnebidrag.

Bestemmelsen omfatter heller ikke aftaler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Ændring af sådanne aftaler behandles efter bestemmelserne herom i forældreansvarsloven.

Begrundes en anmodning om ændring af en aftale omfattet af § 58 med, at forholdene senere har forandret sig, finder bestemmelsen ikke anvendelse. Sådanne sager behandles af de almindelige domstole efter reglerne om ændring af aftaler i aftaleloven.

Indtil den 1. april 2019 blev afgørelser efter § 58 i ægteskabsloven truffet af domstolene, men det følger nu af § 58 a, stk. 2, nr. 3, i ægteskabsloven, at i sager omfattet af kapitel 5 i ægteskabsloven træffer Familieretshuset eller familieretten afgørelse efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i Familieretshusloven. Kapitel 5 i ægteskabsloven omfatter § 58. Det følger af kapitel 9 i Familieretshusloven, navnlig § 26 og § 27, stk. 2, nr. 1, at Familieretshuset foretager oplysning af en sag efter § 58 i ægteskabsloven og tilbyder parterne rådgivning og konflikthåndtering. Finder parterne ikke en løsning på deres uenighed, træffer Familieretshuset afgørelse i sagen. Familieretshuset indbringer dog sagen for familieretten til afgørelse, når sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

Da sager efter § 58 i ægteskabsloven tidligere blev betragtet som ægteskabssager, fulgte domstolenes internationale kompetence til at behandle sager efter § 58 i ægteskabsloven af den tidligere bestemmelse i § 448 c i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1284 af 14. november 2018.

Efter den tidligere bestemmelse i § 448 c, stk. 1, i retsplejeloven kunne sag om ægteskab, herunder om separation, skilsmisse, omstødelse af et ægteskab eller et ægteskabs beståen samt efter § 58 i ægteskabsloven, behandles her i riget, såfremt sagsøgte havde bopæl her, eller sagsøgeren havde bopæl her og enten havde boet her i de sidste to år eller tidligere havde haft bopæl her. Sagen kunne endvidere behandles her i riget, hvis sagsøgeren var dansk statsborger, og det blev godtgjort, at sagsøgeren på grund af sit statsborgerskab ikke kunne anlægge sagen i det land, hvor sagsøgeren havde bopæl, eller hvis begge parter var danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsatte sig indbringelse af sagen for dansk domstol. Endelig kunne sagen behandles her i riget, hvis skilsmisse blev søgt på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de sidste fem år.

Efter bestemmelsens stk. 2 kunne sag om separation og skilsmisse mellem to personer af samme køn også behandles her i riget, når ægteskabet var indgået her, og ingen af ægtefællerne boede i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarede til den danske.

Det fulgte af bestemmelsens stk. 3, at sag om et ægteskabs omstødelse eller beståen også kunne indbringes for retten her i riget, når ægteskabet var indgået her.

Endelig fremgik det af bestemmelsens stk. 4, at reglerne i stk. 1-3 kunne fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

Danmark har ikke indgået en overenskomst omfattet af den tidligere bestemmelse i § 448 c, stk. 4, i retsplejeloven i relation til sager omfattet af § 58 i ægteskabsloven, bortset fra de bestemmelser i underholdspligtforordningen, der gælder her i landet, jf. § 1 i Bruxelles I-loven. Forordningen indeholder bestemmelser om den internationale kompetence til at behandle sager om underholdspligt, herunder ændring af aftaler om underholdspligt. Disse bestemmelser havde i relation til sager om underholdspligt forrang for de tidligere gældende bestemmelser i § 448 c, stk. 1-3, i retsplejeloven.

Ved § 15, nr. 15, i 2018-følgeloven blev den tidligere § 448 c i retsplejeloven ophævet, og bestemmelsen blev videreført som § 448 f i retsplejeloven. Der blev i den forbindelse foretaget enkelte redaktionelle ændringer af bestemmelsen, og herudover blev bestemmelsens anvendelsesområde ændret fra ægteskabssager til sager om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab eller et ægteskabs beståen. Som en utilsigtet konsekvens af denne ændring er den internationale kompetence til at behandle sager efter § 58 i ægteskabsloven ikke omfattet af § 448 f i retsplejeloven, og der findes i den familieretlige lovgivning ikke andre bestemmelser om international kompetence i relation til behandlingen af disse sager.

Efter § 478, stk. 1, nr. 1 og 2, i retsplejeloven kan tvangsfuldbyrdelse bl.a. ske på grundlag af domme og retsforlig, herunder også domme og retsforlig efter § 58 i ægteskabsloven. Lovgivningen indeholder derimod ikke grundlag for, at afgørelser efter § 58 i ægteskabsloven, der er truffet af Familieretshuset, kan tvangsfuldbyrdes. Det samme gælder forlig efter § 58 i ægteskabsloven. Det bemærkes, at de afgørelser m.v. truffet af Familieretshuset, der kan tvangsfuldbyrdes efter § 478, stk. 1, nr. 3, i retsplejeloven, alene omfatter afgørelser m.v. efter forældreansvarsloven. Det bemærkes videre, at afgørelser, hvorefter der skal betales børne- og ægtefællebidrag, kan inddrives (tvangsfuldbyrdes) efter lov om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Det foreslås for det første, at der som § 448 h i retsplejeloven indsættes en bestemmelse om den internationale kompetence til at behandle sager omfattet af § 58 i ægteskabsloven.

Efter *stk. 1* i den foreslåede bestemmelse kan sager efter § 58 i ægteskabsloven om ændring af en aftale indgået med henblik på separation eller skilsmisse om fordelingen af formuen eller om andre vilkår for separation og skilsmisse behandles her i riget, hvis sagsøgte har hjemting her efter § 235 i retsplejeloven, eller hvis det følger af § 246 i retsplejeloven om adgangen til at anlægge retssag i Danmark mod personer, der ikke har hjemting i Danmark.

I forhold til § 58 i ægteskabsloven er anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse begrænset, idet den ikke omfatter sager om underholdspligt. Dette skyldes, at danske myndigheders internationale

kompetence til at behandle sager om underholdspligt, herunder sager om ændring af aftaler om underholdspligt, er reguleret af bestemmelserne herom i underholdspligtforordningen.

Betingelserne for danske myndigheders internationale kompetence efter den foreslåede bestemmelse er ændret i forhold til den tidligere § 448 c i retsplejeloven.

Efter den foreslåede bestemmelse kan sager efter § 58 behandles her i riget, hvis sagsøgte efter § 235 i retsplejeloven har hjemting her.

Efter § 235, stk. 1, i retsplejeloven anlægges retssager ved sagsøgtes hjemting, medmindre andet er bestemt ved lov. Efter bestemmelsens stk. 2 er hjemtinget i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl. Har sagsøgte bopæl i flere retskredse, er hjemtinget i enhver af dem. Har sagsøgte ingen bopæl, er hjemtinget efter bestemmelsens stk. 3 i den retskreds, hvor sagsøgte opholder sig. Har sagsøgte hverken bopæl eller kendt opholdssted, er hjemtinget efter bestemmelsens stk. 4 i den retskreds, hvor sagsøgte sidst har haft bopæl eller opholdssted.

Den foreslåede bestemmelse viderefører således overordnet set den tidligere bestemmelse i § 448 c, stk. 1, nr. 1, hvorefter en sag efter § 58 kunne behandles her i riget, hvis sagsøgte havde bopæl her.

I forhold til den før den 1. april 2019 gældende retstilstand indebærer forslaget, at en sag efter § 58 ikke kan behandles her i riget alene fordi, sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste to år eller tidligere har haft bopæl her, at sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at sagsøgeren på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i sagsøgerens bopælsland, eller at begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig, at sagen indbringes for dansk domstol. Der henvises til de tidligere bestemmelser i § 448 c, stk. 1, nr. 2-4, i retsplejeloven.

Forslaget indebærer endvidere, at en sag efter § 58 ikke kan behandles her i riget, selvom der er tale om ægteskab indgået i Danmark mellem to personer af samme køn, og ingen af ægtefællerne bor i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarer til den danske.

Det bemærkes, at de tidligere bestemmelser i § 448 c i retsplejeloven i stk. 1, nr. 5, og i stk. 3, indeholdt særlige regler for sager om skilsmisse, omstødelse af ægteskab og et ægteskabs beståen, der efter deres indhold ikke fandt anvendelse på sager efter § 58 i ægteskabsloven.

Efter den foreslåede bestemmelse kan sager efter § 58 endvidere behandles her i riget, hvis det følger af § 246 i retsplejeloven. Efter denne bestemmelse kan der i Danmark i visse situationer anlægges retssag mod personer, der ikke har hjemting i Danmark. Det følger af bl.a. bestemmelsens stk. 2, at sager vedrørende formueretsforhold mod sagsøgte uden hjemting i Danmark kan anlægges ved retten på det sted, hvor de ved stævningens forkyndelse opholder sig. Videre følger det af bestemmelsens stk. 3, at sager vedrørende formueretsforhold mod sagsøgte uden hjemting i Danmark kan anlægges ved retten på det sted, hvor den pågældende person på tidspunktet for sagens anlæg har gods, eller hvor det gods, kravet angår, befinder sig på tidspunktet for sagens anlæg. Formueretsforhold i § 246 omfatter krav, der har økonomisk værdi, og som hviler på privatretligt grundlag.

Efter *stk. 2* i den foreslåede bestemmelse kan kompetencebestemmelserne i det foreslåede stk. 1 fraviges ved overenskomst med fremmed stat. Danmark har ikke indgået aftaler omfattet af denne bestemmelse.

Begrundelsen for forslaget om indsættelse af en bestemmelse om international kompetence i relation til sager efter § 58 i ægteskabsloven er, at der i forhold til retstilstanden inden den 1. april 2019 mangler regler om danske myndigheders internationale kompetence til at behandle sådanne sager, bortset fra sager om underholdspligt. Begrundelsen for forslaget om ændring af kompetencereglerne i relation til § 58 i ægteskabsloven i forhold til den tidligere ordning er, at sager efter § 58 i ægteskabsloven er sager om økonomiske forhold, og at der bør gælde samme kompetenceregler i forhold til sådanne sager som i forhold til andre sager om økonomiske forhold, der som udgangspunkt alene kan behandles i Danmark, hvis sagsøgte har hjemting her. En sag efter § 58 bør således ikke kunne behandle her i riget, alene fordi

sagsøger har bopæl her, parterne har dansk statsborgerskab, eller sagsøger er dansk statsborger og på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i sagsøgerens bopælsland. Dog bør en sag efter § 58 kunne behandles her i riget, selvom sagsøgte ikke har hjemting her, hvis de almindelige betingelser i § 246 i retsplejeloven for sagsanlæg mod sagsøgte uden hjemting er opfyldt.

Det bemærkes, at efter § 43 a i ægteskabsloven kan Familieretshuset behandle en sag om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab eller et ægteskabs beståen, hvis betingelserne i § 448 f i retsplejeloven er opfyldt. Ved lovforslagets § 2, nr. 1, foreslås der som § 43 a, stk. 2, i ægteskabsloven indsat en bestemmelse, hvorefter Familieretshuset kan behandle en sag efter § 58 i ægteskabsloven om ændring af en aftale indgået med henblik på separation eller skilsmisse om fordelingen af formuen eller om andre vilkår, hvis betingelserne i § 448 h i retsplejeloven er opfyldt.

For det andet foreslås det, at der som nyt nr. 4 i § 478, stk. 1, i retsplejeloven indsættes en bestemmelse, hvorefter også afgørelser og forlig efter § 58 i ægteskabsloven, der er truffet af eller indgået for Familieretshuset, vil kunne tvangsfuldbyrdes på lige fod med domme og retsforlig efter § 58. Begrundelsen for forslaget om at indsætte en bestemmelse om tvangsfuldbyrdelse af Familieretshusets afgørelser og forlig efter § 58 i ægteskabsloven er, at Familieretshusets afgørelser og forlig efter § 58 i ægteskabsloven bør kunne fuldbyrdes af fogedretten på lige fod med domme og retsforlig efter § 58 i ægteskabsloven.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.6.

Til nr. 3

Efter § 484 i retsplejeloven er fristen for fuldbyrdelse på grundlag af de i § 478, stk. 1, nr. 4-7, i retsplejeloven nævnte dokumenter som udgangspunkt 14 dage.

Det foreslås, at henvisningen i § 484 i retsplejeloven til § 478, stk. 1, nr. 4-7, i retsplejeloven ændres således, at der i stedet henvises til § 478, stk. 1, nr. 5-8, i retsplejeloven.

Begrundelsen for forslaget er, at der med lovforslagets § 9, nr. 2, som nr. 4 foreslås indsat en ny bestemmelse i § 478, stk. 1.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.6, samt til lovforslagets § 9, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 4

Efter § 488, stk. 2, 1. pkt., i retsplejeloven skal der ved fremsættelse af anmodning om fuldbyrdelse i henhold til § 478, stk. 1, nr. 1-3, indleveres udskrift af afgørelsen, forliget m.v. Bestemmelsens nr. 3 omfatter bl.a. afgørelser m.v., som Familieretshuset træffer efter forældreansvarsloven. Tilsvarende skal det originale dokument som udgangspunkt indleveres ved fremsættelse af anmodning om fuldbyrdelse i henhold til et af de i § 478, stk. 1, nr. 4-7, i retsplejeloven nævnte dokumenter.

Det foreslås, at henvisningen i § 488, stk. 2, 1. pkt., i retsplejeloven til § 478, stk. 1, nr. 1-3, i retsplejeloven ændres således, at der i stedet henvises til § 478, stk. 1, nr. 1-4, i retsplejeloven. Samtidig foreslås det, at henvisningen i § 488, stk. 2, 2. pkt., i retsplejeloven til § 478, stk. 1, nr. 4-7, i retsplejeloven ændres således, at der i stedet henvises til § 478, stk. 1, nr. 5-8, i retsplejeloven.

Begrundelsen for forslaget er, at der med lovforslagets § 9, nr. 2, som nr. 4 foreslås indsat en ny bestemmelse i § 478, stk. 1. Med denne bestemmelse foreslås det, at også afgørelser og forlig efter § 58 i ægteskabsloven om ændring af vilkår for separation og skilsmisse, der er truffet af eller indgået for Familieretshuset, kan danne grundlag for fuldbyrdelse. De afgørelser m.v., som Familieretshuset træffer efter § 58 i ægteskabsloven bør ligesom Familieretshusets afgørelser efter forældreansvarsloven være omfattet af § 488, stk. 2, 1. pkt., i retsplejeloven.

Den foreslåede ændring af § 488, stk. 2, 2. pkt., i retsplejeloven skyldes indsættelsen af den nye bestemmelse i § 478, stk. 1.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.6, samt til lovforslagets § 9, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 5

Det følger af § 495, stk. 1, 1. pkt., at en udkørende fogedforretningen kan foretages, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes. Det følger dog af bestemmelsens 2. pkt., at der på rettens kontor kan foretages udlæg i fast ejendom m.v. i henhold til pantebrev, jf. § 478, stk. 1, nr. 6, i retsplejeloven, selvom skyldneren ikke er mødt.

Det følger af § 588, at hvis betalingsforpligtelsen i henhold til et pantebrev i fast ejendom misligholdes, eller der indtræder anden væsentlig misligholdelse i henhold til et sådant pantebrev, kan panthaveren efter § 588, stk. 1, i retsplejeloven ved fogedrettens foranstaltning overtage brugen af ejendommen med henblik på at få dækning for sit krav gennem indtægterne ved ejendommens drift. Støtter panthaveren ret på et ejerpantebrev eller et skadesløsbrev følger det af bestemmelsens stk. 2, at bestemmelsen i § 478, stk. 1, nr. 6, i retsplejeloven finder tilsvarende anvendelse. Efter § 478, stk. 1, nr. 6, i retsplejeloven kan ejerpantebreve og skadesløsbreve kun danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse, når gældens størrelse og forfaldstidens indtræden er erkendt af skyldneren eller klart fremgår af omstændighederne.

Det foreslås, at henvisningerne i § 495, stk. 1, 2. pkt., og 588, stk. 2, i retsplejeloven til § 478, stk. 1, nr. 6, i retsplejeloven ændres således, at der i stedet henvises til § 478, stk. 1, nr. 7, i retsplejeloven.

Begrundelsen for forslaget er, at der med lovforslagets § 9, nr. 2, som nr. 4 foreslås indsat en ny bestemmelse i § 478, stk. 1.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.6, samt til lovforslagets § 9, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

Til § 10

Til nr. 1

Den nordiske domslov indeholder i § 5 bestemmelser om fuldbyrdelse i Danmark af retsafgørelser, administrative afgørelser og forlig, herunder midlertidig afgørelser, der er truffet i Finland, Island, Norge eller Sverige om forældremyndighed over et barn eller om ret til personligt samkvem med et barn, eller som i øvrigt går ud på, at et barn skal udleveres, kan fuldbyrdes her i landet.

Det foreslås, at anvendelsesområdet for § 5 i den nordiske domslov udvides til også at omfatte afgørelser om barnets bopæl, der er truffet i et af de andre nordiske lande. Det foreslås videre, at begrebet personligt samkvem i bestemmelsen ændres til begrebet samvær.

Begrundelsen for det første forslag er, at der i dag både i Danmark og internationalt ud over forældremyndighed og samvær kan træffes afgørelser om barnets bopæl. Dette indebærer bl.a., at der ikke er behov for at ophæve fælles forældremyndighed for at træffe afgørelse om, hvem af forældrene et barn skal bo hos efter en skilsmisse. Der henvises til kapitel 3 i forældreansvarsloven.

Begrundelsen for det andet forslag er, at begrebet samkvem i dansk ret er afløst af begrebet samvær. Der henvises til kapitel 4 i forældreansvarsloven.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.3.

Til nr. 2 og 3

Den nordiske domslov indeholder i § 5 bestemmelser om fuldbyrdelse i Danmark af retsafgørelser, administrative afgørelser og forlig, herunder midlertidige afgørelser, der er truffet i Finland, Island, Norge eller Sverige om forældremyndighed over et barn eller om ret til personligt samkvem med et barn, eller som i øvrigt går ud på, at et barn skal udleveres, herunder at et barn, der er bortført fra et nordisk land til Danmark, skal tilbagegives til det land, barnet blev bortført fra.

Efter lovens § 9, stk. 1, indgives anmodning om fuldbyrdelse til fogedretten. Efter bestemmelsens stk. 6 skal dokumenter, som er affattet på andre sprog end dansk, norsk eller svensk, ledsages af en bekræftet oversættelse til et af disse sprog, medmindre fogedretten bestemmer andet.

Fuldbyrdelsen foretages efter lovens § 10 efter samme regler, som gælder for fuldbyrdelse af danske afgørelser uden hensyn til, hvad afgørelsen eller forliget måtte indeholde om tvangsmidler. Dette indebærer, at sager om fuldbyrdelse af forældremyndighed m.v. efter lovens § 5 behandles af familieretten efter særreglerne om fuldbyrdelse af forældremyndighed m.v. i kapitel 42 b i retsplejeloven.

Danmark har tilsluttet sig andre internationale konventioner om forældremyndighed og andre former for forældreansvar. Det drejer sig bl.a. om Haagerbørnebortførelseskonventionen og Europarådskonventionen af 20. maj 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser, jf. bekendtgørelse nr. 103 af 17. oktober 1991, Lovtidende B. Sager om fuldbyrdelse efter disse to konventioner behandles efter § 12, stk. 1, og § 18, stk. 1, i børnebortførelsesloven af familieretten efter bestemmelserne i kapitel 42 b i retsplejeloven.

Danmark har også tilsluttet sig Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn, der er inkorporeret i dansk ret ved lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, jf. lovbekendtgørelse nr. 777 af 7. august 2019. Denne lov indeholder ikke regler om fuldbyrdelse af afgørelser om forældreansvar, der er omfattet af konventionen. Det skyldes, at det følger af artikel 28 i konventionen, at afgørelser, der er truffet i en kontraherende stat, og som er blevet erklæret for eksigible i en anden kontraherende stat, fuldbyrdes i denne anden stat, som om de var truffet af myndighederne i den pågældende stat. Fuldbyrdelsen foretages efter loven i den stat, som anmodningen rettes til, inden for denne lovs grænser under hensyntagen til barnets bedste. Dette indebærer, at sager om fuldbyrdelse i Danmark af udenlandske afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, der er omfattet af konventionen, behandles af familieretten efter reglerne i kapitel 42 b i retsplejeloven.

Det foreslås, at der i § 9, stk. 1, i den nordiske domslov som 2. pkt. indsættes en bestemmelse, hvorefter anmodning om fuldbyrdelse efter § 5 i den nordiske domslov indgives til familieretten, jf. fuldbyrdelsesbestemmelserne i kapitel 42 b i retsplejeloven.

Det foreslås videre, at § 9, stk. 6, i den nordiske domslov ændres således, at der henvises til retten i stedet for fogedretten, hvilket vil betyde, at bestemmelsen finder anvendelse på både fogedretten og familieretten.

Begrundelsen for det første forslag er, at sager om fuldbyrdelse i Danmark af udenlandsk forældremyndighed efter en nordiske domslov bør behandles på samme måde som fuldbyrdelse i Danmark af udenlandsk forældremyndighed efter de øvrige internationale konventioner om forældreansvar, som Danmark har tilsluttet sig. Anmodning om fuldbyrdelse efter § 5 i den nordiske domslov bør derfor indgives til familieretten i stedet for til fogedretten. Der henvises til fuldbyrdelsesbestemmelserne i kapitel 42 b i retsplejeloven.

Forslaget indebærer, at sager om fuldbyrdelse i Danmark af udenlandsk forældremyndighed efter en nordiske domslov behandles af familieretten efter bestemmelserne i kapitel 42 b i retsplejeloven. Med forslaget lovfæstes den gældende ordning.

Det bemærkes, at med lovforslagets § 10, nr. 1, foreslås § 5, stk. 1, 1. pkt., i den nordiske domslov ændret således, at anvendelsesområdet for § 5 i den nordiske domslov udvides til også at omfatte fuldbyrdelse af afgørelser m.v. om barnets bopæl.

Det andet forslag er en konsekvens af det første forslag. Da det ikke længere kun er fogedretten, men også familieretten der behandler sager efter den nordiske domslov, bør bestemmelsen om oversættelse af udenlandske dokumenter omfatte begge myndigheder.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.3.

Til § 11

Til nr. 1

Efter § 1 i HIV-bløderloven udbetales kulancemæssig godtgørelse til umyndige HIV-positive blødere og transfusionssmittede samt til umyndige HIV-positive ægtefæller eller samlevere til den pågældendes værges bestyrelse og rådighed. Værgen, der er udpeget efter reglerne herom i værgemålsloven, skal på passende måde sørge for godtgørelsens anvendelse til bedste for den umyndige. HIV-bløderloven indebærer, at de omhandlede godtgørelser ikke er omfattet af reglerne i værgemålsloven om tilsyn med værgers forvaltning af umyndiges midler og om anbringelse af sådanne midler.

Værgen må efter § 4 i HIV-bløderloven for den godtgørelse, der er under værgens bestyrelse og rådighed efter § 1, ikke uden Statsforvaltningens samtykke erhverve fast ejendom for den umyndige. Såfremt fast ejendom er erhvervet, må værgen ikke uden Statsforvaltningens samtykke afhænde den umyndiges faste ejendom eller behæfte den med pant eller servitut og heller ikke bortforpagte eller bortleje den på usædvanlige vilkår eller på usædvanlig tid.

Værgen kan ved sin bestyrelse og rådighed i de i § 1 nævnte situationer efter § 5 i HIV-bløderloven kun yde gaver eller lån af godtgørelsen og indtægten heraf, såfremt gaven eller lånet andrager ubetydelige værdier. Er den umyndige over 15 år, kan dette dog kun ske med dennes samtykke. Til ydelse af andre gaver eller lån såvel af godtgørelsen og indtægten heraf som af, hvad der træder i stedet herfor, kræves Statsforvaltningens samtykke.

Det foreslås, at henvisningerne i *§§ 4 og 5* i HIV-bløderloven til Statsforvaltningen ændres således, at der i stedet henvises Familieretshuset.

Begrundelsen for forslaget er, at med § 46, stk. 1 og 2, i Familieretshusloven blev Statsforvaltningen nedlagt pr. 1. april 2019, og at Statsforvaltningens opgaver efter værgemålsloven efter § 17 i 2018-følgeloven samtidigt blev overtaget af Familieretshuset. Der blev i den forbindelse ikke taget stilling til Statsforvaltningens værgemålsopgaver efter HIV-bløderloven, men disse værgemålsopgaver bør overtages af Familieretshuset, da Familieretshuset behandler andre sager om værgemål.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1. Der henvises endvidere til den ved lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede ændring af § 2 Familieretshusloven og bemærkningerne hertil.

Til nr. 2

Statsforvaltningens afgørelser efter HIV-bløderloven kan på ulovbestemt grundlag påklages til Civilstyrelsen. De omhandlede afgørelser omfatter efter lovens § 4 Statsforvaltningens afslag på, at værgen for godtgørelse, der er under værgens bestyrelse og rådighed efter § 1 i HIV-bløderloven, må erhverve fast ejendom, eller, såfremt fast ejendom er erhvervet, afslag på, at værgen afhænder den faste ejendom eller behæfter den med pant eller servitut eller bortforpagter eller bortlejer den på usædvanlige vilkår eller på usædvanlig tid. Det drejer sig videre efter lovens § 5 endvidere om Statsforvaltningens afslag på ydelse af visse gaver eller lån m.v. af godtgørelser, som værgen efter lovens § 1 har under sin bestyrelse og rådighed. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 11, nr. 1.

Med lovforslagets § 11, nr. 1, foreslås det, at Statsforvaltningens opgaver efter *§§ 4 og 5* i HIV-bløderloven overtages af Familieretshuset.

Det foreslås, at der i HIV-bløderloven som § 5 a indsættes en bestemmelse, hvorefter Familieretshusets afgørelser efter HIV-bløderloven kan påklages til Civilstyrelsen. Med forslaget opretholdes den hidtidige ordning, hvorved værgemålsafgørelser efter HIV-bløderloven kan påklages til Civilstyrelsen.

Begrundelsen for forslaget er, at efter § 22 a i værgemålsloven kan Familieretshusets værgemålsafgørelser efter værgemålsloven påklages til Civilstyrelsen. Der bør gælde samme klageadgang i forhold til de værgemålsafgørelser, som Familieretshuset træffer efter HIV-bløderloven.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1. Der henvises endvidere til den ved lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede ændring af § 2 Familieretshusloven og bemærkningerne hertil.

Til § 12

Med § 12 foreslås det, at loven træder i kraft den 1. april 2020.

Den foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelse indebærer, at loven finder anvendelse på sager, der er omfattet af de bestemmelser i de love, der er nævnt i lovforslagets §§ 1-11, og som de pågældende myndigheder har under behandling ved lovens ikrafttræden.

Dette betyder bl.a., at de med lovforslagets § 1, nr. 6 og 7, foreslåede ændringer af § 34, stk. 2, og § 37, stk. 1, nr. 3, i Familieretshusloven om tidspunktet for virkningen af Familieretshusets afgørelser også finder anvendelse på sager, der er indledt inden lovens ikrafttræden.

Forslaget betyder endvidere, at den med lovforslagets § 5, nr. 1, foreslåede ændring af § 10, stk. 1, i børnebortførelsesloven, hvorefter et bortført barn, der skal tilbagegives, ikke længere skal tilbagegives til den, som barnet tilbageholdes fra, tilsvarende ligeledes også finder anvendelse på tilbagegivelsesanmodninger, som familieretten har modtaget inden lovens ikrafttræden.

Til § 13

Lovforslagets § 13 indeholder bestemmelser om lovens territoriale anvendelsesområde.

Det foreslås med bestemmelsens *stk. 1*, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.

Med *stk. 2* foreslås det, at lovforslagets §§ 1-8 og 10 ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger. Bestemmelsen vedrører de foreslåede ændringer af Familieretshusloven, ægteskabsloven, ægtefælleloven, forældreansvarsloven, børnebortførelsesloven, navneloven, børneloven, den nordiske faderskabslov og lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav.

I *stk. 3* foreslås det, at lovforslagets § 10 ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger. Bestemmelsen vedrører de foreslåede ændringer af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav.

De ændringer, der følger af lovforslagets § 9, skal ikke kunne sættes i kraft for Færøerne og Grønland, da retsplejeloven hverken kan sættes i kraft for Færøerne eller Grønland.